

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.49

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.49

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.49

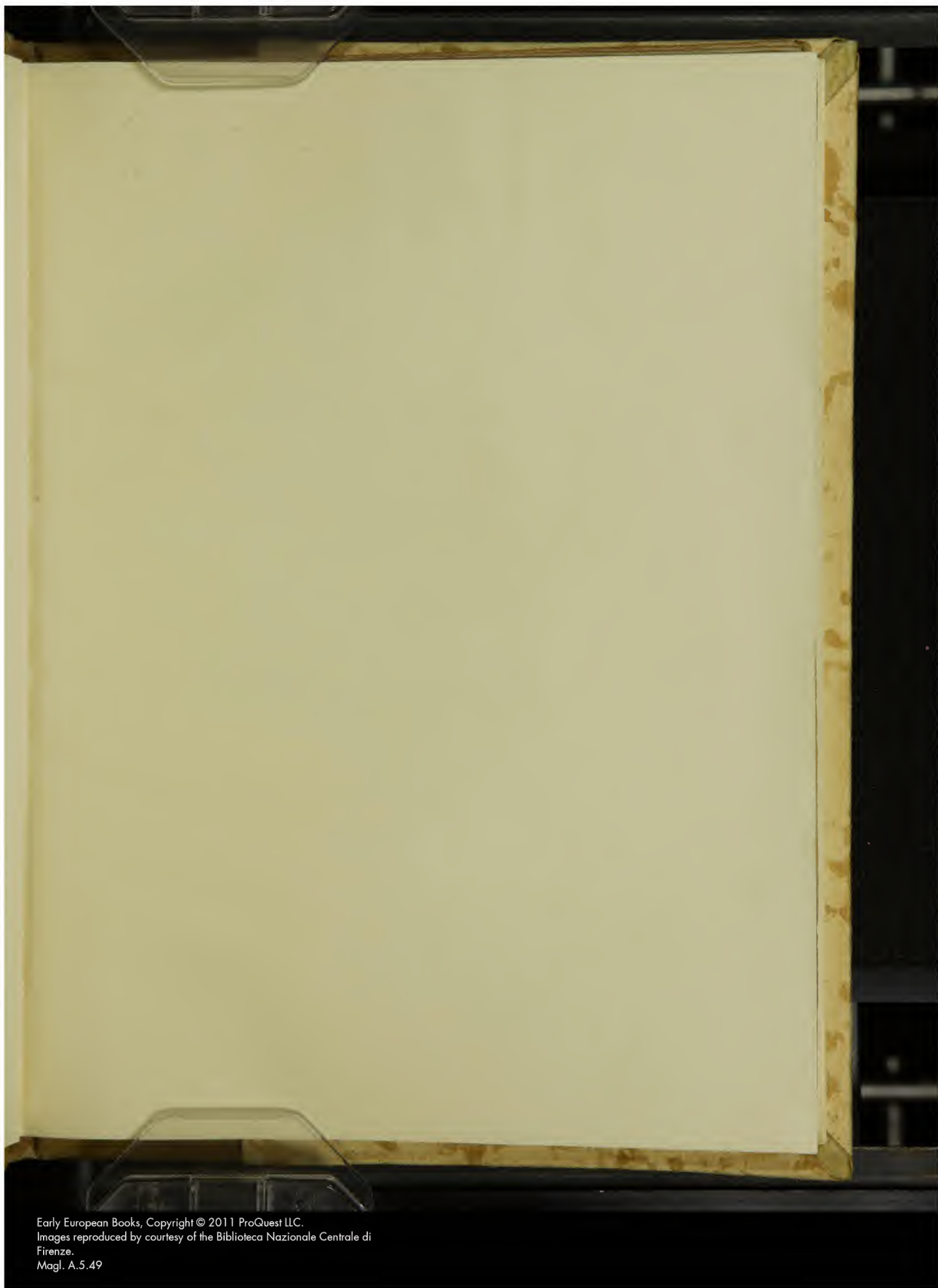

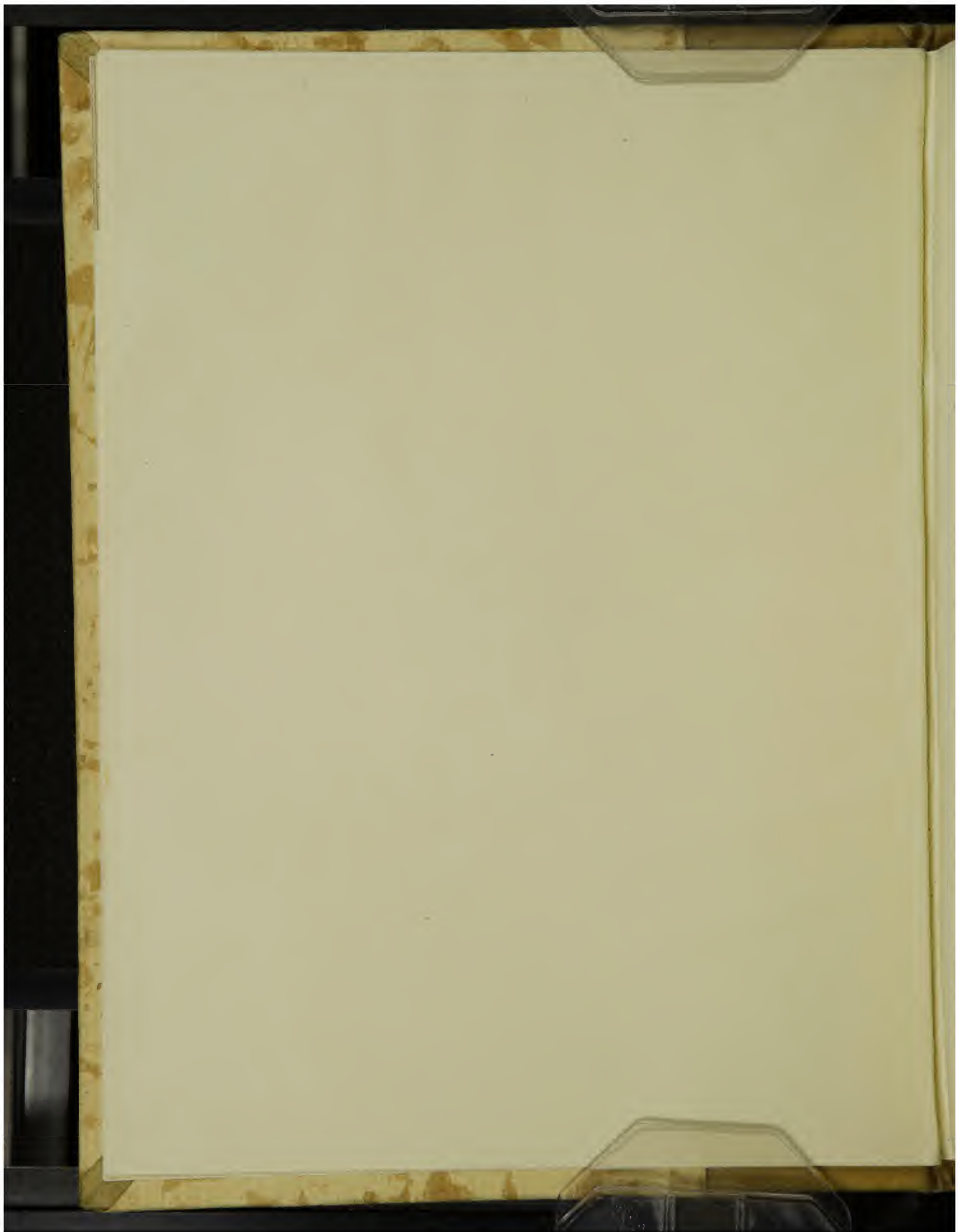
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.49

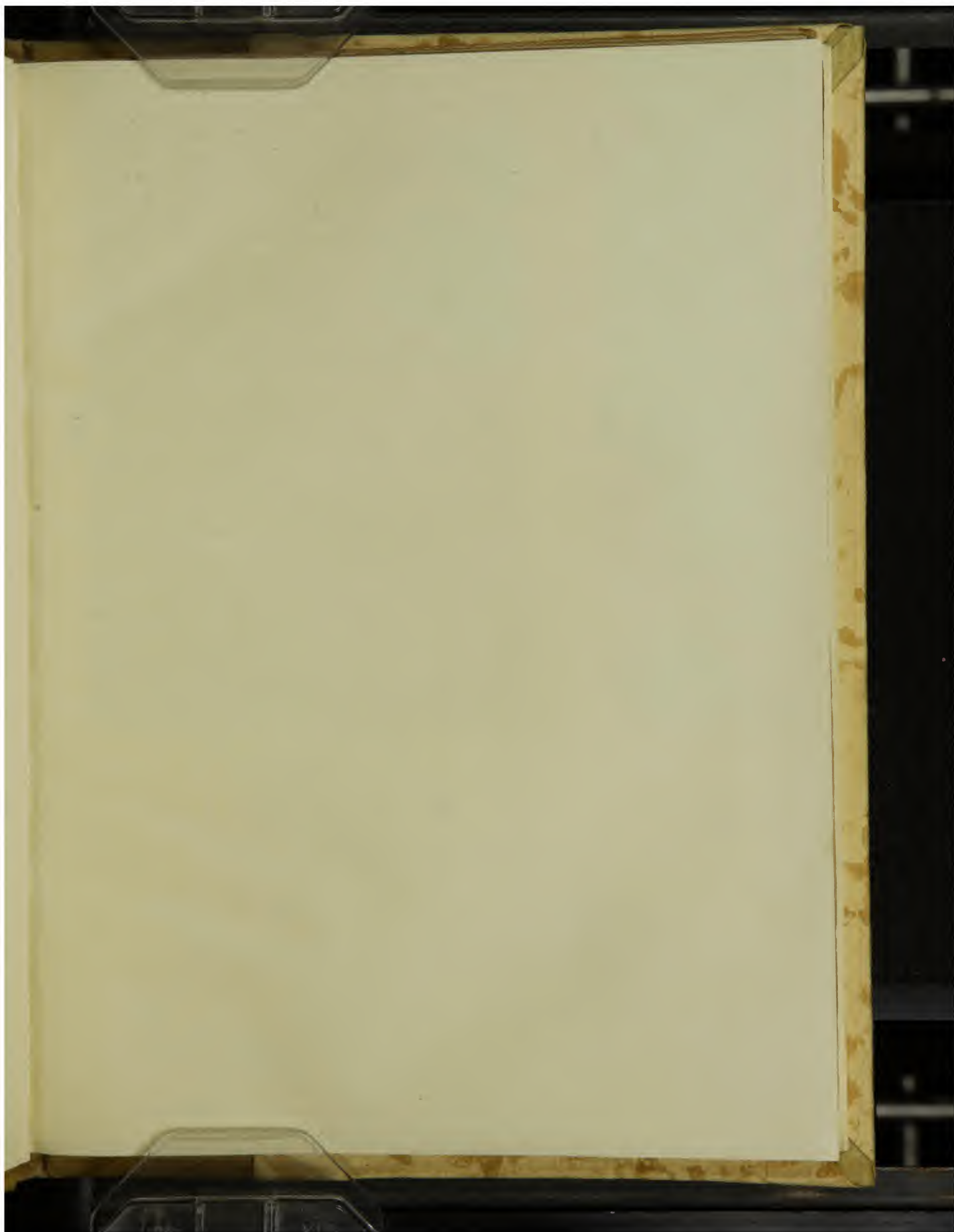
A
5
49

BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

13

ista prohibicio p[ro]hibet
fieriur. s[an]c[t]a. s. c. p.

Litias tue p[ro]p[ri]e
firmantur
p[ro]t[est]at[i]o[n]e[m]

trem. ip. public
Accellit. oster
 mo si cur
 absolutus
 lucidne
 nede oster
 e con carnali
 e q. v. r. v. q.
 in se uerem
 ip. ta. s. b. b. t. u. r.
 aliud p. m. e. t. i.
 us fallatur. d. e.
 reat. s. p. s. t. a. n. d. o. u.

XI.
Ioan. de SACROBOSCO
Episcopus cum Sacerdotibus
MONTEFERRATO
Venet. 1500

A. 5. 49

Figura Sphere: cū glosis Georgii de
Mōteferrato Artiū 7 medicie Doctōis.

Gratiam 7 gloriam dabit dominus.

Clarissimo Oratori Serenissimi regis frā
cor. d. Accursio Mainerio Ausinonēsi. S. P. D.
Georgius de Monteferrato. artium & medi-
cine doctor.

Glorias in tractatū de sphæra Isagogicas Astro-
nomiæ tibi dedicamus orator regie. cuius hor-
tatu Christianissimum regem tuum in acerrī-
mos sancti euāgelii hostes arma sumpturum speramus.
pulsurumq; ab omni europa efferatam turchorum rabi-
em. & aliquando sanctam solymorum ciuitatē receptu-
rum confidimus. Hæc enim scripta nostra uir omni ge-
nere doctrinæ ornatissime si approbaueris animū meū
ad ampliora excitabis edenda. quo tandem in cælū ascē-
dere merear. cuius a terra distantiam hic tibi descripsi-
mus. Ex hoc etiam non ingrati nec iutiles (ut autumo)
fructus percipi possūt. Bene uale & me numero seruorū
regis a scribere digneris.

Sphæra ē solidum corpus quod ab arcu semicirculi (sua quædem immobili stanteque diametro) una cōpleta reuolutione circūscribi intelligitur & quod cōtinue ab arcu ipsum circūducendo tangi imaginamur: & est incorporibus prima

Ioannis de sacrobosco anglici
Sphæra mūdi fæliciter incipit.

Tractatum de sphæra
quatuor capitulis di
stinguemus: dicturi
Primo quid sit sphæ
ra: quid eius cētrum
quid axis sphære: qd
polus mūdi: quot sint sphære: & quæ
sit forma mundi. In secundo de circu
lis ex quibus sphæra materialis cōpo
nitur: & illa supcelestis quæ p istam
ymaginā cōponi itelligit. In tertio
de ortu & occasu signorū: & de diuer
sitate diei & noctiū quæ sit habitan
tibus in diuersis locis: & de diuisiōe
climatū. In q̄rto de circulis & moti
bus planetarū: & de causis eclipsium.

Sphæra igitur ab euclide^b sic
describitur sphæra ē trāsitus
circūferētiæ dimidiæ circu
li: quotiens fixa^a diametro^b

dietate circūferētiæ cōtēta semicircul^b deā & portio media. f Circuli.
figura supficial^a plana: una linea rotūda cōtēta: sine āgulo: i cuius me
dio pūctus ē a quo oēs recte lineæ ad circūferētiā ductæ sūt æq̄les: cir
culus dicitur ambitus & circuitus periferiaq̄. g Fixa p circinū chor
de circuli, s. linea circūferentialis, h Diametro. linea recta transiens Diamet^r.

figura: quæadmodū
circul^b i supficiebus. Circulus.

hāc iuenit prim^o ana
ximāder Milesius ut
scri. pli. lib. 7. ca. 56.

b Ab euclide li. xi. ele
mētō: ppositiōe. 6.

c Trāsit^o. i. corp^o cau
satu seu cāri ymagi
natū ex trāsitu. ē. n. p

dicatio causalis. & ifie
ri. Imaginatur nanq̄

mathematici: lineam
motā cāre supficiē: &

supficiē corp^o: & ita i
pposito, lineā circūfe

rētiāle medietatis cir
culi moueri uolutiōe

cōpleta: & supficiē cō
uexā sphære pducet.

hæc igitur descriptio fā
bricāde cū circū sphe

ræ modū idustriāq̄
pbet. d Circūferētiæ

lineæ circūferētiālis: Circun
ferentia

nam linea supficialis
circulū cōtinēs circū

ferentia dicta est.

e Dimidiū. Circul^o di
midi^o ē figura plana

diāetro circuli & me
dio pūctus ē a quo oēs recte lineæ ad circūferētiā ductæ sūt æq̄les: cir
culus dicitur ambitus & circuitus periferiaq̄. g Fixa p circinū chor
de circuli, s. linea circūferentialis, h Diametro. linea recta transiens Diamet^r.

Capitulum primum.

Axis.	p medium circuli diameter dicitur proprie. quia in sphaera dicitur axis. a <u>Δύο</u> quod est duo: & metros mēsurā q̄si duomēsurās: ut polū arcti cū & anctarticū: uel duas medietates circuli. a <u>Ad locum suū</u> . a quo coepit circumduci. b <u>Sphæra</u> . idest corpus sphericū. c <u>Arcu</u> . linea curua circūferētiā i semicirculi figura sic.
Arcus	 est igitur portio circuli ex arcu & corda formatus. d <u>Sphæra</u> . hec est diffinitio naturalis magis & realis & quo ad factū esse.
Corpus	e <u>Corpus</u> . Longitudo cū latitudine & p̄fūditate cuius extremi tates sūt superficies corporis dī. si legis quod dā. i. ē corp⁹ p̄ticularē & determinatū nō at oē. f <u>Solidū</u> . itegre dūg. firmū. cōtinuū
Solidum.	f̄m tres dimēsiōes lōgitudinē. latitudinē. & p̄fūditatē. ut dixi. 6. añ. Virg. Porta aduersa i gēs solidoq; adamāte colūna. g <u>Una</u> . Vltima. s. figure rotūda. Aliæ nāq; corporeæ figuræ plurib⁹ sup̄ficiebus cōtinent. ut quadratæ & triāgulæ. h <u>Sup̄ficie</u> . cōuexa. s. ultia circūdantiū. quæ eadē & sphæræ circūferētiā nūcupat. Nā ē & alia sup̄ficies: cōcaua dicta. sūt at sup̄ficies termini corporis sicut lineæ sup̄ficient. Est enī sup̄ficies lōgitudo cū latitudine p̄fūditate carēs. cui⁹ extremitates & termini sūt lineæ. Hæc alia sup̄ficies ē plana ut i cāpis. alia decliuis ut in mōtib⁹. i <u>Punctus</u> cuius p̄s nō ē q̄uisu p̄cipiat i re quāta p̄ctus dī. k <u>A quo puncto</u> . l <u>Lineæ</u> . Lōgitudo sine latitudine & p̄fūditate cui⁹ extremitates sūt duo p̄cta lineæ dicitur. m <u>Punct⁹</u> . a quo oēs lineæ rectæ ad circūferētiā ductæ sūt æquales. n <u>Centrū</u> . perinde ac circuli centrū eū dicimus ēē punctū a quo in circuli meditullio sito oēs rectæ ad circuli ambitū eductæ adinuicē æquātur. o <u>Recta</u> . quæ breuissima ē extēsiō ab uno extremo ad aliud. p <u>Axis</u> . circa quē conuertit rotat atq; itorquetur sphæra. Manilius lib. <u>Acrā</u> p̄ gelidum
Punctus	
Linea	
Centrum	
Axis	

tenuis deducit axis Sidereus mediū circa quē uoluit orbis, de hoc scri Axis
psii dictiōario. & i Luue. saty. 4. Dign⁹ aricinos q̄ mēdicaret ad axes.
& in secundo æn Virg. Aedibus in mediis nudoq̄ sub ætheris axe.

a Poli. cardines unus arcticus & alter antarticus. poli dicti sub qua

dīcūt poli^a mūdī. Sphæra at dupl^r di
uidit^r scdm substantiā^a & scdm accns.
Scdm s^bam i sphæras nouē. s. spherā
nonā^b q̄ p^rmus motus siue primū mo
bile d^r. & i sphæra stellaz^a fixaz^a q̄ fir
mamētū nūcupat^r. & i septē sphæras
septē planetaz^a. Quaz^a q̄dā sūt ma
iores q̄dā minores s^m q̄ plus acce
dūt ul^r recedūt a firmamto. Vñ iter il
las: sphæra Saturni^a maxia^a ē: sphæra
uero lunæ^a minima prout in præsen
ti figura continetur.

dā similitudine a po
liendo q̄a politi. sicut
duæ extremitates li
gni trāsuersalis i plau
stro q̄d axis d^r plau
stri super quo totum
plaustrū figit^r & mo
uetur. & ex circūuolu
tione sūt politæ & pla
næ. a Substantia. esse
tialē. Nā ois diuisio
superioris i inferiora. &
generis in species es
sentialis dicta est.

b Monam. Incipit
endo nūcrare a luna
& ab inferiori ad sup^r
pcedēdo. c Stellaz
ps dēfior orbis stella
d^r. figuræ rotundæ. &
iō lucet sic diaphanū
cōdēsartū. d Fixaz.

Stella

q̄ mouet terrā ad mū
xtū. e Firmamētū.
stellas deferēs firmas
& fixas. f Nūcupat.
& stellifera sphæra.

Firmamētū

g Planetaz. gerran
tes d^r. h Quaz.
sphæraz. i Saturni
a saturitate dēti: quia
qcqd dat cū plenitu
dine tribuit & hic est
origo uirtutis retēti

Saturnus

uæ. & signator paganorū. Iudæorum & oīum legi aduersantium.

k Maxima. q̄a cōtinet alias sex. oē at cōtinēs cōtēto mai⁹ ē. l Luna. Luna

Capitulum primum.

a lumine dictū quæ cogitatuam potentiam tribuit creaturis. & uirtutē naturalē. & ē motrix aquæ. & significat hoīes leues mutabiles & stultos. qā luna est fex cælestiū. sicut terra est fex aliorum elementorū.

a Scdm accidēs. s. per aliud. qā ab alio habet q̄ dicatur recta uel obli-

qua uidelicet ī relatio
ne ad habitatiū diuer
sitate. b Possit sub
radiis ppēdiculariter
cadētib⁹. c Illis. ha
bitatib⁹ sub eqnoctia
li. d Eleuat. nā uisus
ad utrūq̄ terminatur
polū. e Horizon. q̄si

Horizon

oriētis zona circulus
ē terminator uisus &
finitor diuidēs me
diate cæli uisā a me
diate nō uisā p qua
tuor pūcta oriētis oc
cidētis aglonis & me
ridiei. f Rectos. an
gulus rect⁹ ē quē fa
cit linea recta supra li
neā rectā q̄n cōtāgit
illā ppēdiculariter. i.
q̄n facit duos āgulos

Anguli

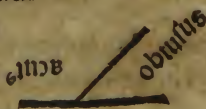

ex utraq̄ pte æquales. sic unde oēs anguli recti ad
inuicem sunt æquales nec unus maior est altero.

g Sphærales. Anguli corporis spici in rectos &
obliquos diuidunt: sicut anguli q̄ in superficie plana describuntur.

h Horizon artificialis. i. dimidiū sphære p uisū cōphēsū. i. Ab eodē.
æquinoctiali. nisi omnino directo sub polo iaceāt. nam horizon ho
rum æquinoctialem circulum non interfecaret. imo eundē æquatori
circulo circulū eē cōtingeret. sphæram tñ ppter primam causam obli
quam decliuemq̄ habere censerentur. q̄ alter polorum illis eleuatus
maxime supereminet. Alter uero maxime dep̄ssus: semp occultes.

k Obliquos. Angulus obliquus siue obtusus est ille qui maior est re
cto. sic. & est oppositus acuto.

a Mundi. de quo Plinius libro secundo capitulo primo. 2. 3. 4.

b Machina. omnium corporum tum superiorum tum inferiorum congeries. c Etheream. idest quintam essentiam seu cælum. Machina
Aethera
Nam æther quoddam est inflammans & inflammabile ut ignis. quod

Quæ sit forma mūdi.
 Niuerſalis mūdi^a machina^b
in duo diuīdit^r. In æthereā^c
.f. & elemētare^d regiōē. Ele
mētariſ qdē alteratiōi^e cōtinue puīa^f
in quatuor diuīdit^r. Est. n. terra^g tāq
mūdi cētrū in mediō oīum^h ſita: cir
ca quā aquaⁱ. circa aquam. aer^j. circa
aerē. ignis^k purus^l & nō turbīdus or
bē lunæ attingens ut ait Ariſtoteles
in libro metheoro^m. ſic. n. ea diſpo
ſuit: deus gloriōſus & ſublīmīſ. Et
hæc quatuor elementaⁿ dicunt^r quæ
uiciſſim a ſemetiſiſ alterantur^o cor
rūpunt^r & regenerant^r. Sūt autem

dā ē iſlāmabile & nō
iſlāmās. ut aer. quod
dā nec iſlāmās nec in
flāmabile ut cælum.
d Elementarem. qſi Elemētari
alimentalē. eo q̄ unū
elemētū aliter alio &
gñat^r. e Alterationi.
transmutatiōi & cor
ruptioni. generatio
niq̄. ac aliis moribus
ſubſtātiā rei uarianti
bus. cōtinue de pxio
elemēto ad pximū.
quia in habētib⁹ ſim
bolum facilior ē trā
ſitus. f Peruīa. i.
ſubiactēs & obediēs.
g Terra. quæ eſt pri
mo ſūme & iſtēſe ſic
ca eſſentialiter & i to
to & frigida acciden

taliter. & remiſſe. h Omniū. elemētō^r & omnium ſphætarum.

i Aqua. quæ eſt primo ſūme & intenſe frigida eſſentialiter & in toto Aqua
& humida accidentaliter. & remiſſe. k Aer. qui eſt primo ſūme & in Aer
tenſe humidus eſſentialiter & in toto & calidus remiſſe & & accñtal^r.

l Ignis. qui eſt primo ſūme & intenſe calidus eſſentialiter. & in toto Ignis
& ſiccus accñtaliter & remiſſe. m Durus. quia uapores & exhalatio

nes nō aſcēdūt ad ſphærā ignis. ſed occupāt in medio iſterſitio aeris a
frigido & ſiunt nubes & aliæ iſpreſſiones. ut grando. nix. pluuia. ros.
pruina &c. n Libro metheoro^r. quarto. o De gbus Plⁱ. li. 2. ca. 3.

p Alterant. trāſmutant de pxio ad pximū. q̄a in habētib⁹ ſimbolū fa
cilior ē trāſitus. q Regenerātur. de pxio ad pximū p qualitates acti
uas & paſſiuas q̄a corruptio uni⁹ ē gñatio alteri⁹. Nā ex uno pugillo

terræ p rarefactionē & ſubtiliationē fiūt pugilliaq̄. x. & ex pugillis. x.
ignis p cōdēfatōnem & iſpiſſationē fit un⁹ pugill⁹ aeris. & deinceps.

Capitulum primum.

a Corpora. loco gñis ponit: ut elemēta distiguāt a materia priā q̄ cēn-
trāter nō ē corp⁹. b Simplicia. q̄a nō solū i aliqd corp⁹ simplici⁹.
ad differētiā mixtorū corp⁹. c Diversa. spē. ceu mixta q̄i elemē-
ta resoluunt. d Quorum elemētorū. e Species. i. indiuidua cō-
tena sub speciebus.

f Circūdat. Inuoluit
sicut cepa cepam.

g uariatiōe. corru-
ptiua alteratiōe. trās-
mutatiōe. & pegrina
imp̄ssione. ut pri⁹ &
2. de celo declarat.

h Immutabili. ut p-
bat plus. 1. cali text.

20. i Existēs. nisi
effectiue. q̄a nō reci-
pit pegrinas ipressio-
nes. k Motu. q̄ est
uita uiuētū ut pbat

.8. phi. l Cōtinuo.
die noctuq̄. m Cir-
culariter. ad modum

circuli. ut pbat plus

.8. phi. n His. ut

Aristote.
Mercurius

Arist. pri⁹ cali textu
co. o Mercurij.

a mercede dci q̄a rōa-
litatē & eloq̄ntiā p̄ ē

& origo uirtutis co-
gitatiue. p Veneris.

Veneris

q̄ pulchritudinis ue-
natrix ē. & lud⁹ & læ-
titia mūdi n̄i. & ori-

go uirtutis appetitiue
& luxuriæ. q̄ Solis.

Sol

q̄ ueluti sol⁹ lucēs &
ignē mouēs sp̄m ir-

radiat rōnis & ē origo uirtutis uitalis. r Martis. a morte dicti quā

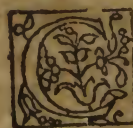
Mars

celerit cū ip̄eru dat humanis. & ē origo uirtutis irascitiuæ. & signatio
belli. s Iouis. Iuuantis p̄is. ē. n. origo uirtutis augmētī. & signum

Iuppiter

elementa corpora^a simplicia^b quæ in
partes diuersarū formarū minime di-
uidi possūt. Ex quorū cōmixtiōe di-
uersarū generatorū spēs^c fiunt. Quorū
triū quodlibet terram orbiculariter
undiq̄ circūdat^f. nisi quantū siccitas
terræ humori aquæ resistit ad uitam
aiantium tuendā. Oia ēt p̄ter terram
mobilia existūt. quæ ut cētrū mundi
ponderositate sui magnū extremorū
motū undiq̄ æqualiter fugiens rotū
dæ sphæræ medium possidet.

Aetherea regio quid sit.

Irca elemētarē qdē regiōnē
aetherea regio lucida a ua-
riatione^e omni sua imutabi-
li^b essentia imunis existēs^d motu^k con-
tinuo^l circulariter^m incedit. & hæc a
philosophisⁿ quinta nuncupat^r essen-
tia. Cuius nouem sūt sphæræ. sicut in
p̄mo pertractatum ē. scilicet lunæ
Mercurij^o Veneris^p Solis^q Martis^r Io-
uis^s Saturni stellarum fixarum & cæ

christianorum & religiosorum qui benigni sunt. a Istarum. sphærarum.
 b Circundat. unde in luna uirtus est omnium planetarum & aliarum stellarum.
 rum. q̄a primum mobile imprimit uirtutem suā: i octauam sphæram.
 Octaua sphæra in sphæram saturni. Saturnus in Iouem & sic deinceps.

li ultimi. Istarum autem quolibet superior inferiorē sphæricē circūdat.
 Quarū quidē duo sūt motus. unus est cæli ultimi sup̄ duas axis extremitates. s. polū arcticū & antarcticū ab oriente per occidentem in orientem iteꝝ rediens. quē æquinoctialis circulus p̄ mediū diuidit. Est etiā alius inferiorē sphærarū motus p̄ obliquū huic oppositus sup̄ axes suos distantes a primis. 23. gradibus. & 33. minutis. Sed primus oēs alias sphæras secū ipetu sup̄ rapit infra diem & noctē circa terrā semel. illis tñ cōtrarietēbus ut octaua sphæra i cētū annis uno gradu. Hūc siquē motū secundū diuidit p̄ mediū zodiacus sub quo quolibet planetarū sphæra habet propriā i qua defertur motu proprio contra cæli ultimum motum. & in diuersis spatiis temporum ipsum metitur ut

motus nonæ sphære et primi mobilis. l Impetu. motu suo et influentia. ac uirtute sua. m Semel. singulis horis quindecim gradibus.
 n Illis. sphæris. 7. planetarum et firmamenti. o Zodiacus. Signifer. obliquus circulus. Zodiacus dictus a ζωα. qd̄ ē uita. q̄a p̄ motū planetarum sub ipso ē uita oib⁹ inferiorib⁹ Signifer at̄ q̄a signa fert. s. Arietem. Signifer Thaurum. Gemini. &c. p Planetarum. de quib⁹ Pli⁹. lib. 2. ca. 6. et. 8. Planetarum

Quare sanitas lunæ ē sanitas ois rei. et de Luna
 trimētū ipsi ē detrimētū rotæ naturæ.

c Duo. ut declarat Ptol. 1. Almag. & aliphrag. dñia. 5. d Ultimi. firmamenti et primi mobilis. nonæ. s. sphære. e Quē. motum. f Æquinoctialis.

cigul⁹. æquator diei. Aequinoctialis
 sicut zona et cigul⁹ diuident corpora p̄ mediū sic iste æquinoctialis circulus diuidit totum cælū in duo æqlia q̄a æqlit̄ distat a polo arctico et antarctico. et q̄a diē æqt̄ cū nocte æquator diei dict⁹ est et æquinoctialis.

g Sphærarum. octaua sphære. et septē planetarum. h Huic. primo mobili.

i Oppositus. contra positus et cōtra incidens ab occidente in orientē. k Primus.

Aequinoctialis
 Cingulus

Capitulum primum.

Magnitudo. a Saturnus. qui est nonagesies maior terra. ut ait Pthol'. in Almag. de hoc Pli. li. 2. ca. 8. añ mediū. 15. in prin. 16. 23. in fi. b Iuppiter. 95. de hoc Pli. li. 2. ca. 8. in medio. 15. in prin. 20. 16. et li. 12. ca. 20. et li. 16. ca. 41. ultra mediū. c Mars. q̄tū terra. de hoc Pli. li. 2. ca. 8. i medio. 15. i prin.

Sol 16. i medio. d Sol. 166. e fere. ga un decī minutis minus.

Venus f Venus. i. 348. die b^o. ut dixi. 5. tūscul.

Mercurii Ci. g Mercuri. ē q̄tum. 27. ps. terræ. de hoc Pli. lib. 2. ca. 15. 16. hic pagit cursum. i. 339. diebus.

Luna h Luna. q̄tāta ē q̄ta una pars de. 30. partib^o terræ. de hac Pli. li. 2. ca. 9. 10. 14. 15. 32. 42. 49. uersus fi. 99. in prin. 102. 104. i Signum. i. sēibile mediū per qd̄ pbat q̄ calū mo- uet. k Stelle. q̄ sūt septē perpetuæ ap- paritiōis dictæ plau- strum. Super q̄s duæ sūt stellæ magnæ eius dē quātitat is quocā- tur duo frēs & sūt de natura Mercurii. & formalr agūt ut mer- curi^o. Et sup istas du- as stellæ ē pol^o uulgo tramontana dicta q̄ declinat poti^o ad pal- ledinē q̄ ad rubedinē cui uicina ē extremitas caudæ cinosuræ & circa ipsā sūt infinitæ stellæ. & meli^o apparēt cū luna nō fuerit supra horizonē. l Occidētē. hac

Saturnus^a in. 30. annis. Iuppiter^b i. 12. Mars^c in duobus. Sol^d in. 365. diebus & fere sex horis. Venus^e & Mercuri- us^f fere similiter. Luna^g uero i. 27. die- bus & horis. 8.

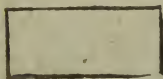
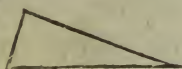
De celi reuolutione.

 Quid autem cælum uoluat ab oriēte in occidētē signū est stellæ quæ oriūtur i oriē te semp eleuātur paulatim & successi- ue quousq; in mediū celi ueniant. & sūt semp in eadē ppinqtate & remo- tione adiuicē. & ita semp se hēntes tē dūt i occasū cōtinue & uniformiter. Est & aliud signū. Stellæ^h q̄ sūt iuxta polum arcticum: quæ nobis nūq; oc- cidūt: mouēt: cōtinue: & uniformit: circa polum: describēdo circulos fu- os. & semper sunt in æquali distātia adiuicem & propinquitate: unde p istos duos motus continuos stellæ tam tendentium ad occasum q̄ nō pa- tet q̄ firmamentum mouetur ab oriē te in occidentemⁱ.

De cæli rotunditate.

Vod at sit cælū rotundū. triplex est rō. similitudo: com-
moditas: & necessitas. Simi-
litudō qm̄ mūdus sensibilis factus ē
ad similitudinē mundi archetypī^o i
quo nō ē principiū neq; finis. Vñ ad
huius^b similitudinē mūdus sensibilis
hēt formā rotūdā in qua non ē assi-
gnare principiū neq; finē. Cōmodi-
tas qā oīum corporū hyso perimetro
rū sphæra maximū ē. Oīum etiā for-
mā rotūda capacissimā^a ē. Qm̄ i-
gitur maximū & rotūdū iō capacissi-
mū. unde cū mūdus oīa cōtineat tal
forma fuit illī utilis & cōmoda. Ne-
cessitas qm̄ si mūdus eēt alterius for-
mæ q̄ rotūdæ. s. trilatere
ul' quadrilatere aut mul-
tilatef sequeretur duo i
possibilia. s. q̄ aliquis lo-
cus esset uacuu. & cor-
pus sine loco. quorū utrūq; falsū^c ē. ū
cut patet i angulis eleuatis & circū-
uolutis^b. Itē sicut dicit alphraganus^d
si cælū eēt planū aliq̄ ps cæli eēt nob
ppiquior alia. s. illa q̄ eēt supra caput
nr̄um. Igit^e stella ibi exñs eēt nobis p

ginādo cælū eē quadrāgularē & extra cælū nō eē aliqd cū priā ps cæli
eleuaretur in loco in quo fuit prius pars illa esset uacua & illa ps eleua-
ta eēt ubi nō eēt loc^o. i Alphragan^o. dīa. 2. & ptol^o. priō almag. ca. 3.

duo signa ponūt ab
alphrag. dīa secūda.

a Archetyp^o. exēpla Archetip^o

ris ideæ & speciei seu
formæ ul' figuræ in
mēte diuīa cōceptæ
& existētis. q̄ nūq̄ ha-
buit p̄cipiū neq; fi-
nē. Nā de^o ip̄e princi-
piū ē atq; finis oīum.
ab archos qd ē prin-
ceps aut p̄cipalis &
typos fora seu figura
b Hui^o. ideæ & sp̄ei
seu formæ ul' figuræ
i mēte diuīa existētis
sicut sp̄s dom^o futu-
ræ i mēte domifica-

toris. c Hyso pime Hyso pime
troz. corporū q̄ mēsu-
ratur circulari forma
& æq̄lⁱ terminō mēsu-
ræ. ab hyso qd ē æq̄le
& peri qd ē circū. &
metræ mēsurā. Cui^o
sp̄s s̄t. colūnale. oua-
le. pyrāidale & sphæ-
ricū. d Capacissima.

ut expiri potes eādē
cārā diuersimode for-
mādo. e Cōtineat.
cū extra eū nihil sit.
ut pbat plis p̄o cæ-
li. tex. 5. f Necessitas
natural^{is}. s. g falsū ē.
ut pbat. 4. phisicorū.
h Circūuolutis. yma-

Capítulum primum.

Sol.

Diaphanū

a Maioza. quia sub
maiori angulo com-
prehēdūtur ī oculo.
b Sol. quo ppeho-
rizontē existēte calor
ē remissior & uapo-
res grossiores aerē in
grossātes & spēs uisi-
biles disgregātes. Cū
uero ī mediū calī de-
uenerit ex quo calor
ē cōtinue itēsus uapo-
res subtiliando uidet
minoris quātītatis.
c Cōtrariū. ut appa-
ret. 2. de aīa & in de
sensu & sensato.
d Diaphanū. clāx &
puiū suscipiēs lumē ī
superficie & pfūdo.
e Quātītate. dēsi^o. n.
cōpactiusq; medium
uisibiles radios uisibi-
liūq; spēs uberi^o dis-
fundit resq; ipas co-
git maiore sub mole
uideri. hinc quoq; flā-
te austro res maiuscu-
las q; flāte borrea uo-
luit Arist. apparere.
f Rotūda. ut pbat
Alphraga. dīa. 3. &
Pthol. pīo Almag.
ca. 4. & Arist. 2. de
cālo textu. 109.
g Existētib^o. s. uer-
sus oriētē & occīte.
h Sublimi. i. ī cālo.
i Orientalib^o. i. ha-
bitantibus in oriēte.

pīngor q; exns ī ortu uel occusu. s; q;
nobis propīnquiōra sunt maiōra^a uī-
dentur. Ergo sol^b uel alia stella existēs
ī mediō calī maiōr^c uideri deberet q;
existēs in ortu uel occasu. cuius cō-
trariū^d uidemus cōtingere. Maior
enīm appet sol aut alia stella existēs
in oriēte uel occidente q; exns ī me-
diō calī. sed cū rei ueritas ita non sit
huius apparentiā cā ē q; ī tpe hyema-
li uel pluuiāli qdā uapores ascēdūt ī-
ter aspectum nostrē & solē uel aliam
stellam. & cum illi uapores sint cor-
pus diaphanū^e disgregāt radios no-
stros uisuales ita q; nō cōprehēdunt
rē ī sua naturali & uera quātītate^f. si-
cut patet de denario pīecto ī fundo
aq; limpide q; pp disgregationē radio-
rū appet maiōris qūtītatis q; uere sit.

Q d terra sit rotunda.

Quod etiā terra sit rotunda^g
sic patet. Signa & stellae nō
aeqliter oriunt^h & occidunt
oībus hoībus ubiq; existētibusⁱ: sed
prius oriuntur & occidunt illis qui
sunt uersus oriētē. cuius cā uel ratio
est tumor terrae. qd bene patet per ea
q; fiunt in sublimi^h. Vna enīm & eadē
eclipsis numero q; apparet nobis ī
prima hora noctis apparet orientali-
busⁱ circa horam noctis tertiam. Vn

cōstatq; prius fuit illis nox & sol prius eis occidit q̄ nobis. Q̄d terra ē hēat tumore a septētrione i austrum & ecōuerso sic patet. Existētibus uersus septētrione q̄dā stellæ^a sunt sempiternæ apparitiōis. s. q̄ ppinque accedūt ad polū arcticū^b. alie uero sūt sempiternæ occultatiōis q̄ sūt ppinq̄ polo ātarctico^c. si igit^r aliqs accederet a septētrione uersus austrū in tātū posset pcedere q̄ stellæ q̄ prius erāt sempiternæ apparitiōis ei iā tēderēt i occasū. & quāto magis accederet ad austrū tātō plus mouerētur i occasum. Ille itēq; idē homo iam posset uidere stellās q̄ prius fuerūt ei sempiternæ occultatiōis. Et ecōuerso cōtiggeret alii pcedētī ab austro uersus septētrione. huius at rei cā ē tm̄ tumor terræ. Itē si terra eēt plana ab oriēte i occidentē tā cito orirēt stellæ occidentālibus q̄ oriētalibus: q̄d patet eē falsū. Itē si terra eēt plana a septētrione i austrū & ecōtra. Stellæ q̄ essēt alicui sempiternæ apparitiōis: sp̄ apparerēt ei quocūq; procederet quod falsum est. Sed q̄ plana sit p̄nimia eius quantitate hominum uisui apparet.

Q̄d aqua sit rotunda. Vod at aqua^a hēat tumore & accedat ad rotūditatē sic

a Stelle. quæ dicuntur Cynosura tur plaustri & accedūt ad polū arcticū. Bootes sicut ē Cynosura elices & Bootes dictæ.

b Arcticū. Circulus arcticus secut caput draconis. Pectus Cephei. pedes Vrsæ maioris. sedule Cassiopeia & pedes eius. Dextra. genu Herculis. & manū bootis sinistra.

Arcticus
Cepheus.
Vrsæ.
Cassiopeia
Hercules
Bootes

c Occultationis. ut stella Canopus q̄ ægyptios ad ægnoctiū deuergetes clara face illuminat: ut ē inter diu uideri phibeatur.

Canopus

d Antarcticū. Circulus antarcticus secut fū dum nauis. pedes centauri posteriores. & re tāgens priores. & extremū Eridani fluminis.

Antarcticus
Nauis
Centaurus
Eridanus

e Stellæ. circa polū ātarcticū. f Decidētalibus. habitantibus i occidentē. g Aqua. de qua Plinius libro secūdo capitulo. 65. 67. 106. 107. h Rotūdinitatem. ut probat Arist. secūdo cali textu. 31. & Pthol. primo Almage. capitulo. 4.

Homoge-
neum

Ignis
Aer
Aqua
Terra

a Signum. ut mons
b Sūmitate. aut i p-
ra nauis. c Ascen-
dentes. ut mediū iter-
stitiū eodem consimi-
liq; modo affectū sit.
d Homogeneum. i.
eiusdē natur totū cū
pre. Nāq; libet ps aq; ē
aqua ab omos qd est
unū. & genesis natu-
ra. qā una natura to-
tius & partis.
e Guttulis. nā ubiq;
depēdētes gutta par-
uis globātur orbib?
Itē illata pulueri ab-
soluta rotūditate cer-
nūtur. f Partes.
sicut in ciatis repletis
aqua media maxie tu-
mēt qb? minimo hu-
more addito circū-
fluit. qd supest. pōde-
ribus uero iniectis li-
quor i uerticē attollit
ut cumulus eminēs.
g In medio. ut pro-
bat Alphragan? dīa
quarta. & pthol? prio
almag. ca. 6. & Arist.
. 4. phi. &. 1. &. 4. de
caelo. h Sita. sicut
centrē celi i meditul-
lio. ab oibus celi par-
tibus æquidistans.
i Terre. quā saturn? i
fora r; sic luna tenet
aquā. Et mercuri? æ-
rē. Mars uero ignē.

Capitulum primum.

patet. Ponat signū^a i littore maris &
exeat nauis a portu & itātū elōget^r
q; oculus existēs iuxta pedē mali nō
possit uidere signū. Stāte uero nauī
oculus eiusdē existētis i sūmitate^b ma-
li bñ uidebit signū illd^r. Sed oculus
existētis iuxta pedē mali melius de-
beret uidere signū q; q; ē i sūmitate si-
cut patet p lineas ductas ab utroq;
ad signū. & nulla alia ē huius rei cā q;
tumor aq;. Excludat^r. n. oīa alia ipedi-
mēta sicut nebulæ & uapores ascēdē-
tes^c. Item cū aq; sit corpus homoge-
neū totū cū ptibus eiusdē rōnis erit:
sed ptes aq; (sicut i guttu^r & roribus
herbarū accidit) rotūdā naturā ap-
petūt formā. ergo & totū cuius sunt
partes^f.

Q d terra sit centrē mūdi.

Vod at terra sit i medio^g fir-
mamentī sita^b: sic patet. Exi-
stētibus in superficie terræ^r

stellæ apparent eiusdem quantita-
tis siue sint i medio celi. siue iuxta or-
tū siue iuxta occasū. & hoc qā terra
æqualr distat ab eis. Si. n. terra magis
accederet ad firmamētū i una pte q; i
alia aliqs exns i alia pte supficiēi ter-
ræ q; magis accederet ad firmamētū
nō uideret celi medietatē. sed hoc ē
contra ptholomeum & oēs philoso-
phos dicentes q; ubiq; existat hō

sex signa oriunt^r ei: & sex occidūt. & medietas cæli sp̄ apparet ei: medietas uero occultat. Illud itē ē signū q̄ terra sit tāq̄ cētr^o & pūctus respectu firmamēti: q̄a si terra cēt alicuius quātī tatis respectu firmamēti nō cōtingeret medietatē cæli uidere. Itē si itelligat^r sup̄ficiēs plana sup̄ cētr^o trā diuidēs eā i duo æqualia. & p̄ conseq̄ns ip̄m firmamētū. Ocul^{us} igit^r existēs i cētro terræ uideret medietatē firmamēti. Idēq̄ existēs i sup̄ficie terræ uideret eādē medietatē. Ex hīs colligitur q̄ insensibilis ē quātitas terræ q̄ est a sup̄ficie ad cētr^o. & p̄ cōseq̄ns quātitas totius terræ insensibilis ē respectu firmamēti. Dicit ēt Alphraganus^a. q̄ minima stellæ fixæ uisū notabiliū^b maior^e ē tota terra sed ip̄a stella respectu firmamēti^c ē quasi pūctus multo igit^r fortius terrā cū sit minor eaf.

De imobilitate terræ.

Vod āt terra i medio oīum q̄ imobilit^r teneat^r cū sit sūme grauis sic psuaderi uide tur pp̄ eius grauitatē. Oē enim graue tēdit natural^r ad cētrū. Cētrū quidē pūctus ē i medio firmamenti. Terra igit^r cū sit sūme grauis. ad pūctū illū naturaliter^b tendit. Itē quicquid a medio mouet^r uersus circūferētiā cæli

a Alphraganus. dīa quarta. b Notabiliū apparētium nostro uisui & cōprehendi potētium. uel cognitarum propter excellentiā actionis earum de quibus pthol. i cētiloquio. c Maior. decies octies. ut dicit Alphrag. dīa. 22.

d Firmamēti. octauī orbis & nonæ sphæra. e Terra. erit tanq̄ pūctus respectu cæli. de hac Plī. li. 2. cap. 5. in fi. 11. 65. 66. 70. 71. 81. 82. 85. 90. 93. 96. 98. 111. f Ea. Stella notabili.

g Immobilit^r. ut pbat Aristotel. secūdo cæli textu. 96. 97. & 98.

h Naturaliter. idest a natuta sua derelicta ab influxu saturni.

Capitulum primum.

Stadium
Milliare
Leuca

Facies

Astrolabiū

Medicliniū

Cosmimetretra.

a Relinquitur. nō ergo mouet motu circulari sed motu alteratiōis generatiōis & corruptiōis sic. b Terre. q̄ ē sicut fex aliorū elemētōrū. quēadmodū luna ē fex celestīū. c Eratosthenis. Ptolomeiq; & Al-phragani. d 252000. q̄ sūt milliaria. 31500. leuce uero. 15750. Et si numerū circuitus ter-

ræ p duo ptiris hēbis distātiā terra de polo ad polū. & de ortu ad occasū. s. milliaria .15750. leuce uero. 7875. e Stadioz. Passus. 125. stadium dāt. ut scri. Pli. lib. 2. ca. 23. in pri. sed milliāre octo dabunt stadia. duplicatū dat tibi leucā. f Martiū. q̄ grad⁹ dñr. unicuiq; signo. 30. grad⁹ aslignādo. q̄ tres in ptes diuidunt: tres facies nūcupatas. g 700. stadia. q̄ sūt milliaria 87. & mediū. i. leuce .43. & tres q̄rte. Nā sic unicuiq; gradui in celo circuitus terræ quātitas corrīdet.

h Astrolabio. Instrumēto qd̄ celū nobis repræsentat. de quo Pthol. in suo Planispherio. i Claritate. qñ. s. stellæ optie uideri pñt. k Medi-

clinij. uolubile notati seu uoluella. Medicli-

niū a mediādo dictū illa linea. s. q̄ diuidit astrolabiū p mediū i cui⁹ extremitate sūt duæ tabulæ pforatæ. p quaz foramina pol⁹ & aliæ stel-

læ pspiciuntur. l Cosmimetra. mūdi & terræ mensor a cosmos qd̄ ē

ascēdit. terra a mediō mouetur ergo ascēdit qd̄ pro ipossibili relinquit⁹.

De quantitate absoluta terræ.

Ictus at terræ ambitus auctoritate Ambrosii Theodosii Macrobiū & Euristhenis philosophorū. 252000°. stadiorū cōtinere diffiniūt. unicuiq; s. 360. partīū zodiaci. 700°. deputando stadia. Sūpto. n. astrolabio istellate noctis claritate p utrūq; medicliniū foramē polo pfecto notet graduū multītudo i qua steterit medicliniū deinde pcedat cosmimetra directe cōtra septētrionē a meridie donec i alterius noctis claritate uiso ut prius polo steterit altius uno gradu medicliniū post hoc mēsus sit huius itineris spatiū & inueniet septingētoz stadiorū. deinde datis unicuiq; 360. graduū tot stadiis terreni orbis ambitus inuentus erit. Ex hīs autē iuxta circuli & diametri regulā terræ diameter sic inueniri po-

mūd^o. & met^o mēſura. a Semis .i. dimidiū ſtadiū .ſ. paſſus. 62. & med. b Tertia vnus ſtadii .ſ. paſſus. 41. & duo t^{ia}. c Diameter .ſ. milliaria. 10022. & ſtadia. 5. & paſſus. 104. uel circa. i. leuce. 5011. uel circa. Cui^o probatio ē multiplicando numerum circunferentiæ p ſe-

terit. Aufer. 22. ptem de circuitu træ. & remanētis. tertia ps hoc ē. 20181. ſtadiū & ſemis^a & t^{ia} b vnus ſtadii: erit terreni orbis diameter^c ſeu ſpīſ ſitudo^o.

Capitulum ſecundum de circulis ex quibus Sphæra material^c. com ponitur. & illa ſupercæleſtis quæ p iſtam ymaginat^c cōponi itelligit^s.

Orum autem circulo rum quidam ſunt maiores quidam minores. ut ſeſui patet. Maior .n. circulus i ſphæ ra dicit^r q deſcriptus

Interuallū at qd ē a terra ad octauā ſpharā ē. 130715000. Et cum multiplicatum fuerit hoc per. 3. & ſeptimam vnus proueniet quantitas circunferentie circuli ſignorum uel cuiuſcūq; circuli maioris deſcripti in. 8. ſphæra. q̄ eſt. 410818570. milliare. Eritq; mēſura uniuſcuiuſq; gradus circuli maioris. 114116. milliare. Singula aut milliaria. 3000. cubito^o cōtinēt. de hoc Alphragan^o d^{ia}. 21. Pl^o. li. 2. ca. 23. Macro. libro de ſomno ſcⁱpcionis. & dixi in. 5. tuſcul^c Ci. & in quarto En. Virg. Imperio & primum pedibus talaria neſcit.

e Circulis. Figura ſupficial^c plana una linea rotūda cōtēta i cui^o medio pūct^o ē a quo oēs lineæ ad circūferētiā ductæ ſūt æquales circulo d^r ambir^o & circuit^o. f ymaginat^c. i. reſentat^c. g Intelligit^c. quia non

ptem & poſtea diui de p. 22. & naſcet^r diameter nūer^o. ſic mlti plicādo nūer^o diame tri p. 22. & pductū di uide p. 7. proueniet nāq; abir^o & circūferē tia. d Spīſitudo. i cui^o medietate ē cen trū loc^o iſterni a ſupf^c cie træ diſtāl. 40009 ſtadiis uel circa. i. mil liarib^o. 5001. uel cir ca. leucis uero. 2501. uel circa. interualla aut lūæ a trā ſt. 107412. milliaria. Mercurius uero diſtat a trā. 542 750. milliare. Venus autē. 3640000. Sol q ē princeps oīum pla netarū. 39650000. Mars. 28847000. Iuppit. 46816250. Saturn^o. 65357500.

Inferus

Planetæ
Diſtātia
Luna
Mercurius
Venus
Sol
Mars
Iuppiter
Saturnus

Milliare

Circulus

Capitulum secundum.

uere componitur. a Equalia. sic. b Inæquales. sic.
c Equinoctiali. q̄a eius cognitio fa-
trū & regula in diffiniendo & manife-
circulos. d Diuidēs. itersecat et oēs pedes arietis genua tauri orio

nē pringens. triā ptē
hydra. Craterā. Cor
uum. Librā. et tāgit
genua ophiuci. fini-
strā alam Aglæ & ca-
put equi pegasi cum
cervice sua.

e Arietis. Magi p̄ci
puapūcta in celo q̄
tuor defināt. pun-
ctū oriētis. p̄ctū me-
diæ diei. p̄ctū occ̄nti
& p̄ctū medie nocti
P̄ctū oriētis ē dei. Me-
ridiei itelligētiarū. oc-
cidētis caducorū. Me-
diæ noctis malax̄ ptā
tū. sūtq̄ ut lux. lumē.
umbra. tenebræ. q̄
pp motu q̄ ab oriētē
cipiēs i eundē relabi-
& finit: diuinæ itelligē-
tiæ cōtēplatiōis mo-
tus explicatur. qui a
deo iccept⁹ i deum re-
currēs fœliciter desi-
nit. Mor⁹ at inferior

Equinoctial
Aequator
Cingulus

n̄ræ infirmitatis mo-
tum insinuat quo ex sensibilib⁹ ad optimū naturæ pentē assurgimus a
quo iterū relabimur ad caduca. A q̄b⁹ rursum ad diuinæ cōtēplatiōis of-
ficiū erigimur ut ex hiis q̄ uisibilia facta sunt inuisibilia dei cōpræhensa
cernamus. f Rationalis. qui est animæ intellectiue quando consi-
derat ea quæ sunt magis nota rationi q̄ sensui. & iste mot⁹ est ab oriē-
te in occidētē. Nā aīa rōnalis coniūcta corpori considerat suū ortū &
p̄cipiū a creatore. & oīa terrena in quib⁹ delectat⁹. sed ibi nō sistit rō:
nisi reuertatur ad suū creatorem tāq̄ ad suū principium.

in superficie sphaeræ sup eius cētrum di-
uidit sphaerā in duo æqualia. Minor
uero qui descriptus in superficie sphæ-
ræ eā nō diuidit in duo æqualia. sed i
portiones inæquales. Inter circulos
at maiores p̄rio dicēdū ē de æquino-
ctiali. Est igit⁹ æquinoctialis circulus
qdā diuidēs sphaerā i duo æqlia secū-
dū quālib⁹ sui ptē æqdistant ab utroq̄
polo. Et dī æquinoctial qm qn sol tran-
sit p̄ illū qd ē bis i āno i p̄cipio arie-
tis. s. & i p̄cipio libræ ē æquinoctium
i uniuersa terra. Vñ ēt appellat⁹ æqua-
tor diei & noctis. q̄a adequat diē artī-
ficialē nocti. Et dī cingulus primī mo-
tus. Vñ sciēdū q̄ primus motus dicit⁹
motus primī mobilis hoc est nonæ
sphaeræ siue celi ultimī. qui ē ab oriē-
te per occidentem rediēns iterum in
orientem, qui etiā dī motus rōnalis

2 Similitudinē. q̄a sicut mundus magn⁹ & tota sphara ab itelligētia ei applicata & unita mouet. Ita hō ab aīa itellectiua ei ppria. Itē sicut magnus mūdus oīa cōtinet & cōsequēter ē oīa realr. cū extra eū nihil sit prio celi tex. 5. Ita hō p cognitionē ē oīa. cūcta nāq; cognoscit. cum

ad similitudinē^a motus rōnis^b qui est in microcosmo^c. i. i hoīe^d. s. qn fit consideratio^e a creatore p creaturas^f in creatorē ibi^g sistendo. Secundus motus firmamētī & planetarū cōtrariū huic ē ab occidēte per oriētē iterum rediēs i occidētē qui motus dī irrōal siue sensualis^h ad similitudinē motus microcosmī q̄ ē a corruptibilibus ad creatorē itē rediēs ad corruptibilia Dī itē cīgulus prīnū motus q̄a cīngit & diuidit primū mobile. s. spharā nō nā i duo æqualia eq̄distās a polis mūdī. Vñ notādū q̄ polus mūdī q̄ nobis sp̄ appet dī polus septētrionalis. arctīcus & borealis. Septētrional dī a septētrioē. i. mīori ur̄saⁱ sic dicta a septē & trion. qd ē bos: q̄a septēstellæ q̄ sūt i ur̄sa tarde mouet ad modū bouis cū sint ppinquæ polo. uel dicuntur illæ septem stellæ septētrioēs quasi septētriones. eo q̄ terūt partes circa polum. Arctīcus quidē dicit̄ ab arctos

feriori & se supcedēs itellectu q̄ si suppeditato. & uictō qn reuertit̄ ad se sibiilia i qb^o delectat̄: ut i cibo & potu & aliis delectatōib^o. psequēdo passiōes corpis. i Ur̄sa. a septēstellis cōstituta & itegrata. & cynosura dicta. hac hēt caput ad occidentē & uentrē uersus polum zodiaci

ei nihil naturaliter sit ignotū & occltū primo de gñatiōe & .3.

de aīa. b Rationis. qn hō relictis trenis & spretis caducis iis & trāsitoriis totum uirtuti moribus & creatoris se dat specu

lacioni. c Microcosmo. i. minori mundo a μικρον paruū & cosmos mūdus. sicut Macrocosm^o magn^o mūd^o a μακρον qd ē magnū. de hoc dixi prio tuscul. Ci.

d Hoīe. q̄ conuenit cū oib^o i mūdo. s. cū lapidib^o & cū oib^o i aīa tis iē. cū plātis in aīa uegetabili. cū brutis i se sitiuā. cū deo & angelis i itellectiua.

e Consideratio. itellectio de creatore p effect^o. f Per creaturas. resoluēdo effect^o i causas & creata i creatorē. g Ibi. i deo q̄ est cā causā.

h Sensualis a rōne i

Microcosmus

Arcticus
Septentrio
Boreas

Ur̄sa

Capitulum secundum.

& habet polum arcti-
cum in temore eius
prope polum eun-
tibus.

Antarcticus

Calisto
Elice

Polus

Signifer

a Maiores. quia stel-
las continet plures q̃
minor ur̃sa & calisto
nominatur & elice.
& habet uentrem ad
orienrem & dorsum
uersus polum zodia-
ci.

b Antarcticus. ab αὐτὶ
quod est contra.

c Positus. diamet-
raliter namq̃ oppo-
nit polo arctico.

d Axem. lineā yma-
ginatam sphaeræ me-
dium diuidens.

e Signifer. circulus
signa ferens & in ea
diuisus.

qđ ē maior^a ur̃sa iuxta quā ē. Borreal^a
uero dīr qā ē ī illa pte a q̃ uēit borreas
Polus uero oppositus dīr ātarcticus^b
q̃si cōtra arcticū positus^c. dīr & meri-
dional^a. qā ē ex pte meridici. dīr ēt au-
stral^a. qā ē ī illa pte a qua uēit auster.
Ista igit̃ duo pūcta ī firmamēto stabi-
bilīta dñr poli mundi qā sphaeræ axē^d
termināt. & ad illos uoluit̃ mundus
quorū unus nob̃ sp̃ appet. reliquus ue-
ro sp̃ occultat̃. uñ Virg. ī pr̃io geor.
hic uertex nobis sp̃ s̃blimis at̃ illū s̃b
pedibus stix atra tenet manesq̃ pro-
fundī. De zodiaco circulo.

Est alius circulus ī sphaera q̃
itersecat ægnoctialē & iter-
secat̃ ab eodē ī duas ptes æq̃
les. & una eius mediētas declinat uer-
sus septentrionē alia uersus austrū. &
dīr iste circulus zodiacus a ζωδι-
qđ ē uita. qā fm motū planetarū sub illo ē
oīs uita ī rebus īferioribus ul̃ dicit̃ a
ζωον qđ ē aīal qā cū diuidat̃ ī duode-
cim ptes æq̃les q̃libet ps appellat̃ si-
gnū & nom̃ hēt sp̃ale a noīe alicuius
aīalis pp̃prietatē aliquā cōueniētē
tā ip̃i q̃ aīali ul̃ pp̃ dispositionē stella-
rū fixarū ī illis p̃tibus ad modū huius
mōi aīal. Iste uero circulus latine dīr
signifer^e qā fert signa ul̃ qā diuidit̃ ī ea
Ab Aristotele uero ī li. 2. de gñatiōe

a Accessus, a principio capricorni usque ad principium canceri. b Recessus, a principio canceri usque ad principium capricorni. c Circulo, & planetarum sub eo. d Aries, qui est exaltatio solis aeterna sic dicitur a similitudine quia sic Aries in aestate iacet in dextro & in hyeme in sinistro. Ita sol cum est in Ariete dicitur

Aries

& corruptio de dicitur circulus obliquus. ubi dicitur quod secundum accessum & recessum sol in circulo obliquo sunt generationes & corruptiones in rebus inferioribus. Notandum autem signorum ordinatio & numerus in hiis patet uersibus. Sunt Aries Taurus Gemini Cancer Leo Virgo Libra Scorpius arcitenens caput amphora

est in sinistro caeli, aut quia istae stellae gubernant & respiciunt Arietem in hoc mundo. Est autem positus in coniunctio zodiaci & aequatoris, dorsum habens ad boream Caput eius conuertitur ad orientem cui supponitur deltos, principium igitur eius est in aequatore & finis obliquatur uersus polum arcticum.

Deltos

e Taurus, sic dictus quia cum sol est in tauro eleuat cornua radiorum suorum & reddit terram arabilem. habet autem caput occidentale depressum quasi ad terram auersus oritur & occidit. f Gemini, sic dicitur eo quod sol stat in illo signo duobus diebus plusquam in alio signo, & habet capita ad boream iunctisq; dorsis hinc inde membra distendunt. Ipsi iuncti ut complexi se mutuo tenent.

Taurus

Gemini

g Cancer, hic respiciens leonem pedes porrigit uersus utrumque polum, & uenter eius respicit terram. Oritur autem & occidit a posteriore corporis parte, & quia sicut cancer retrocedit: ita sol cum est in cancro retro cedit ab accessu suo.

Cancer

h Leo, quia sicut leo ex parte anteriori est calidae complexionis & posterior est frigida: ita sol de mense Augusti in principio facit calorem & in fine frigus respicit cancerum dorsum ad boream habet, oritur & occidit a capite.

Leo

i Virgo, sicut uirgo non parit ita quando sol est in uirgine nihil oritur, caput habet post leonem & dextra manu tangit circulum aequinoctialem, quae & spicas tenet, oritur & occidit a capite.

Virgo

k Libra, cum sol est in illo signo ponderat & aequat diem cum nocte. Et ita dicas de aliis. l Scorpius, respiciens uirginem pedes porrigit uersus utrumque polum, & caudam reflectit uersus boream, & uenter respicit terram, oritur rectus, sed occidit corpore curuato.

Libra

Scorpius

m Arcitenens, id est sagittarius, caput habet uersus boream, respicit scorpionem porrigens sagittam & arcum, & arcus tangit manum sinistram & pedem sinistrum. Rectus oritur & praecipuus occidit. n Caper, id est Capricornus. o Amphora, id est aquarius caput habet uersus boream, manum sinistram extendit supra dorsum capricorni dextra effundit aquam urinae

Arcitenens

Capitulum secundum.

Pisces

quæ usq; ad ymaginem piscium decurrit. corpore inclinatus est.
a Pisces. duo sunt. dorsum primi ē borealis. dorsum secundi ē uer-
sus brachiū Andromede occidētale. & unus respicit aquariū. & alī bor-
reā. alligātur lineola quadā iter caudas amboꝝ. Inferior primus uide-
tur oriri & occidere.

b 360. huius diame-
ter ē graduū. 114. &
medio & paulo pl⁹.

c Gradus. & uni gra-
dui correspōdēt i ter-
ra. leuce. 43. stadia. 6

d Minuta. erit ergo
zodiacus. 21600. mi-
nutoꝝ. & singulo mi-
nuto correspōdēt in

terra. stadia. 11. & pas-
sus. 83. & unū tertiū
passus. e Scda. q̄

erunt i toto circulo.
1296000. cui singlo
correspōdēt in terra

pass⁹. 24. & fere unū
tertium. f Tertia.

q̄ erūt. 77760000.
cui singulo corrīdet
i terra pes unus & se-

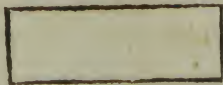
mis fere. g Qua-
dratū. sup̄ficialē figu-
rā ex quatuor l̄gulis

& q̄tuor late-
rib⁹ æq̄libus
cōstantē sic.

Quadrāgu-
lum.

h Quadrangulus.
figurā ex. 4. laterib⁹
īæqualib⁹ cōstantē sic.

pisces^a. Q dlibet at signū diuidit in
30. gradus. Vñ patet q̄ i toto zodia-
co sūt. 360^b. gradus. Scdm at astrono-
mos iterum quilibet gradus diuidit
in. 60. minuta^c quodlibet minutum i
.60. secunda^d. quodlibet secundū i. 60.
tertia^e. & sic deinceps usq; ad decem.
Et sicut diuiditur zodiacus ab astro-
nomo ita & quilibet circulus i sphæ-
ra siue maior siue minor in partes cō-
similes. Cum omnis etiam circulus
in sphæra præter zodiacum intelliga-
tur sicut linea uel circumferentia so-
lus zodiacus intelligitur ut superfi-
cies habens in latitudine sua duode-
cim gradus de cuiusmodi gradibus
iam loquuti sumus. Vnde patet q̄ q̄-
dam mentiuntur in astrologia dicen-
tes signa esse quadrata. nisi abuten-
tes nomine idem appellant quadra-
tum^f & quadrāgulum^g. signum enim
habet. 30. gradus in longitudine. 12.
uero in latitudine. Linea autem diui-
dens zodiacum in circuitu ita q̄ ex
una parte sui relinquat sex gradus. &
ex alia parte alios sex dicit linea eclī-
ptica. quoniam quando sol & luna

sūt linealiter^a sub illa cōtigit eclypsis solis aut lunæ. Solis ut si fiat nouilunium & luna iterponat^r recte^b iter aspectus nros. & corpus solare. lunæ: ut i plenilunio qñ sol lunæ opponit^r diametral^r. Vñ eclypsis lunæ nihil aliud^c ē q̄ iterpositio terræ iter corpus solis & lunæ. Sol qdē sp̄ decurrit sub eclyptica^d. oēs alii planetæ declinant aut uersus austrū. aut uersus septentrionē. qñq; ēt sunt sub eclyptica. Pars uero zodiaci q̄ declinat ab æqnoctiali uersus septentrionē. dī septentrional^e. uł borealis aut arctica. Et illa sex signa. q̄ sūt a principio arietis usq; in finē uirginis dñr signa septentrionalia uł borealia. Alia ps zodiaci q̄ declinat ab æqnoctiali uersus meridiē dī meridionalis uł austral^f uł antarctica. Et sex signa q̄ sūt a principio libræ usq; in finē pisciū dñr meridionalia uł australia. Cū aut dī sol ē i ariete uł i alio signo. Sciēdū q̄ hac ppositio i sumit^g p sub scdm q̄ nūc accipimus signū. In alia at significatione dī signū pyramis^h qdrilatera cuius basisⁱ ē illa supficiēs quā appellamus signū. uertex^j uero eius ē i centro trā. Et fm hoc pprie loqñdo possumus dicere planetas^k esse in signis. Tercio mō dī signū^l ut itelligātur sex circuli trāseuntes sup polos zodiaci.

a Linealiter. in eodē gradu. uel in oppositis gradibus.

b Recte. in eodē gradu.

c Diametraliter. i oppositis gradibus.

d Eclyptica. uia solaris etiam dicta. Ecliptica

e Pyramis. figura Pyramis est solida quadrata a Planetæ cuius una superficie latera quatuor erecta concurrūt ad unum punctum sic.

f Basis. Fundamentum sustentamentum.

g Uertex. conus. sū Conus.

h Planetæ. & qcqd sub signifero circulo continetur potest sic dici (ut ps) esse in signo.

i Signum. 12. pars sphære sic.

In.

Capitulum secundum.

& per principia. 12. signorum. Illi sex circuli diuidunt totam superficiem sphaerae in 12 partes latas in medio arciores uero iuxta polos zodiaci. & quilibet pars talis dicitur signum & nomen habet spiritale a nomine illius signi quod intercipit iter suas duas lineas. Et habet hanc acceptionem stellae quae sunt iuxta polos domini esse in signis. Item intelligatur corpus quoddam cuius basis sit signum secundum quod nunc ultimum accepimus signum acumen uero eius sit super axem zodiaci: tale igitur corpus in quarta significatio-
ne dei signum secundum quam acceptionem totus mundus diuiditur in 12. partes aequales quae domini signa. & sic quicquid est in mundo est in aliquo signo.

De duobus Coluris.

Vnt autem alii duo circuli maiores in sphaera quae domini coluri quorum officium est distinguere solstitia & aequinoctia. De autem coluro a *χολοι* graece quod est membra & *ουρσο* quod est bos siluester quia quoadmodum cauda bouis siluestris erecta quae est eius membra facit semicirculum & non perfectum ita colurus spiritus appet nobis imperfectus. quoniam solum una eius medietas apparet alia uero nobis occultatur. Colurus igitur distinguens solstitia transit per polos mundi & per polos zodiaci & maximas solis declinationes. hoc est per primos gradus cancri & capricorni. Vñ

a **Interceptur.** ut si primus circulus per principia transeat arietis & librae. & secundus per eorum fines & principia Tauri & Scorpii.

b **In mundo.** scilicet a superficie firmamenti usque ad terram.

c **Colurus.** a cancro incipiens ad sinistram ex partibus maioris urssae pedem & pectus eius ad ceruicem usque uenit ad polum inde per clunes minoris urssae per draconem ad sinistram alae Cigni ceruicemque ductus ultimum sagittae spiculum & rostro aquilae tangit. In capricornum descendens confurgit infra argo nauim cuius gubernaculum & puppim secans ad primum redit.

d **Zodiaci.** & per polos eclipticae parit.

Ursa

Draco
Cignus

Aquila.

Nauis.

primus pūctus cācri ubicolurus iste
intersecat zodiacū dī punctus solstitiū
aestiui qā qñ sol ē in eo ē solstitiū aesti
uū. & non pōt sol magis accedere ad
zenith capitis nri. Est at zenith pun
ctus i firmamento directe suprapositus
capitibus nris. Arcus uero coluri q
intercipit iter pūctū solstitiū aestiui &
æqnoctialē appellat maxia sol decli
natio. Et ē fm Pthol²³. graduū & .51
minuto. Scdm alcmeonē uero .23.
graduū. & .33. minuto. Sifr primus
pūctus capricorni ubi idē colurus ex
alia pte intersecat zodiacū dī punctus
solstitiū hyemalis. & arcus coluri in
ceptus iter pūctū illū & æqnoctialē
dī alia maxia solis declinatio. & ē æq
lis priorī. Alter qdē colurus trāsit p
polos mūdi & p priā pūcta arietis &
libræ. ubi sūt duo æqnoctia. unde ap
pellat colurus distinguens æquino
ctia. Isti at duo coluri intersecāt sese
sup polos mundi ad angulos ræctos
spales. Signa quidē solstitiorū & æq
noctiorū patēt hīs uersib⁹. Hæc duo
solstitia faciūt Cācer Capricornus.
Sed noctes æquant Aries & Libra
diebus. De meridiano & horizōte.

Vnt iterum alii duo circuli
maiores i sphæra .s. meridia
nus & horizon. Est aut me

a Capitibus. ab oī
pte orizontis æqui
distās. b Declinatio.
uī ascētio. ab æquato
re. s. c Ptolemeus.
primo Almag.

Zenith

d Graduum. ut reci
tat alphraganus dif
ferentia. s.

e Alter Colur æq
noctial ab ipso signo
arietis choat⁹ & uer
sus polū arcticū pten
sus cōtingit ultimū
delte angulū. sūmūq;
caput plei dextrū ei⁹
brachiū & manū se
cāsi p arcticū circulū
uenit ad polū. Inde p
caudā draconis ad si
nistā bootis dextra;
uirginis tāgit & pe
dē. finit p dextrā ma
nū cetauri. p corp⁹ ce
ti p ceruice; canis ad
suū redit principiū.

Declinatio.

Alcmeon

Delta

Perseus

Bootes.

Centaurus

Cetus

Canis

f Capricornus. hēt
dorsū uerlus borrea;
& caput uersus sagit
tariū sed cōuersū uer
sus aquariū. oriē dire
ctus & occidit pceps.
g Libra. siue chele
quæ ē priā pars scor
piōis & boreal⁹ eclis
pticæ: & habet duas
lances quarū una dī
austral⁹ & altera bor
realis.

Capcorn⁹.

Libra

D

Capitulum secundum.

Zenith.
Hemispii

a Longitudo unius
ciuitatis ab altera.
b Hemisperij. ab hæ
mi dimidio. & sphæ
ra. ræ.
c Decliuus. pron.
d Naturali. 24. ho
rarum.

Longitudo

Zenith

ridianus circulus quidā transiēs per
polos mundi. & p zenith capitis nri.
& dī meridianus quia ubicūq; sit ho
mo & in quocūq; tpe anni quādo sol
motu firmamēti peruenit ad suū me
ridianū ē illi meridiēs. Cōsimili rōne
dī circulus medie diei. Et notādū q
ciuitates quæ una magis accedit ad orientē q̄ alia hnt
diuersos meridianos. Arcus uero æquinoctialis inter
ceptus iter duos meridianos dī longitudo ciuitatū. Si
aut duæ ciuitates eūdē habeant meridianū tunc æqualit
distāt ab oriente & occidente. Horizon at ē circulus di
uidēs iferius hemisperiū a superiori. un̄ appellat̄ horizō
.i. terminator uisus. dī ēt horizon circulus hemisperii.
Est at duplex horizon rectus. s. & obliquus seu decliuus.
Rectū horizōta & sphærā rectā hnt illi quorū zenith ē i
æquinoctiali. quia illorum horizon ē circulus transiēs p
polos mudi diuidēs æquinoctialē ad āgulos rectos spa
les. un̄ dī horizon rectus & sphæra recta. Obliquū hori
zonta seu decliuē hnt illi quibus polus mudi eleuat̄ su
pra horizon tē qm̄ illoꝝ horizon itersecat æquinoctialē
ad āgulos ipares & obliquos. un̄ dī horizō obliquus &
sphæra obliqua. seu decliuus. Zenith at capitis nri sp̄ est
polus horizōtis. un̄ ex hiis patet q̄ quāta ē eleuatio po
li mundi supra horizōtē tāta ē distantia zenith ab æqui
noctiali. qd̄ sic patet. Cū i quolibet die naturali uterq; co
lorus bis iūgat̄ meridiano siue idē sit qd̄ meridianus q̄c
quid de uno probat̄. & de reliquo. Sumatur igit̄ quar
ta ps coluri distiguētis solstitia q̄ ē ab æquinoctiali usq;
ad polū mudi. Sumat̄ itē quarta ps eiusdē coluri q̄ est a
zenith usq; ad horizōtē. cū zenith sit polus orizōtis. Istæ

duæ quartæ cū sint quartæ eiusdē circuli iter se sūt aqua-
les. Sed si ab æqualibus æqualia demātur uel idē cōc: resi-
dua erūt æqualia. dempto igitur cōmuni arcu. s. qui ē iter
zenith & polum mundi residua erūt æqualia. s. eleuatio
poli mūdi supra horizōtem: & distantia zenith ab æqui-
noctiali.

De quattuor circulis minoribus.

Dico de sex circulis maioribus: dicendum ē de
quattuor minoribus. Notandum igitur qd sol
existēs i primo pūcto cācri siue i pūcto solstī-
tīi æstiuī raptu firmamenti describit quēdā circulus: qui
ultio descriptus est a sole ex parte poli arctici. Vnde ap-
pellatur circulus solstīti æstiuī ratione superius dicta uel
tropicus æstiuus a tropos qd ē cōuersio quia tunc sol i
cipit se cōuertere ad inferius hemisperiū & recedere a no-
bis. Sol iterū existens i primo pūcto capricorni seu sol-
stīti hyemalis raptu firmamenti describit quendam cir-
culum qui ultimo describitur a sole ex parte poli antar-
ctici. Vñ appellatur circulus solstīti hyemalis siue tropicus
hyemalis quia tunc sol conuertitur ad nos. Cum aut zo-
diacus declinet ab æquinoctiali & polus zodiaci decli-
nabit a polo mundi. Cum igitur moueatur octaua sphæ-
ra & zodiacus qui ē pars octauæ sphæramouebitur cir-
ca polum mundi. Iste igitur circulus quem describit po-
lus zodiaci circa polū mundi arcticum dicitur circulus
arcticus^a. Ille uero circulus quē describit alter polus zo-
diaci circa polum mundi antarcticū dicitur circulus an-
tarcticus. Quāta est autem maxima solis declinatio .s.
ab æquinoctiali: tanta est distantia po-
li mundi a polo zodiaci qd sic patet
Sumatur colurus distinguēs solstītia
qui transit per polos mundi & ppo

Tropicus

Arcticus
Antarcticus

^a Arcticus. per quē
transit caput pertha-
sæ ursæ.

D 1

Capítulum secundum.

a fere. ē. n. graduū
42. & minutoꝝ. 18.

b Declinationē. q̄ ē
23. grad. & .51. minu
toꝝ. erit ergo dīa. 5
grad. & .24. minut.

c Paralelli. a para qd
ē iuxta & elle mēfura

d falsum ē. Nā tro
pici ab aequatore di
stant. 23. grad. & .51.
minutoꝝ. Circuli ue
ro arcticus & antarcti
cus distāt a tropicis.
42. grad. & .18. mi
nut. A. pol. aut. 23.
grad. & .51. miut.

los zodiaci. Cū igit̃ oēs quartæ uni
us & eiusdē circuli inter se sint æq̃les
quarta huius coluri quæ est ab æqno
ctiali usq; ad polū mundi erit æqualis
quartæ eiusdem coluri q̄ ē a priō pun
cto cæcri usq; ad polū zodiaci. Igitur
ab illis æqualibus dēpto cōi arcu q̄ ē
a primo pūcto cæcri usq; ad polū mū
di residua erunt æqualia. s. maxima so
lis declinatio & distātia poli mūdi a
polo zodiaci. Cū aut̃ circulus arctic⁹
fm quālibet sui partem æquidistat a
polo mundi patet q̄ illa pars coluri
q̄ est iter primum punctū cæcri & cir

culū arcticum fere^a est dupla ad maximā solis declinatio
nem^b siue ad arcum eiusdē coluri qui intercipit̃ inter cir
culum arcticū & polū mūdi arcticum qui ē arcus æqua
lis ē maximæ solis declinationi. Cū enim colurus iste si
cut alii circuli in sphaera sit. 360. grad. quarta eius erit. 90
graduū. Cū igit̃ maxia solis declinatio fm Phol. sit. 23. gra
duū. & .51. min. & totidē graduū sit arcus q̄ ē iter circulū
arcticū & polū mūdi arcticū si ista duo simul iūcta q̄ si
grad. 47. & min. 42. s̄trahāt a. 90. gra. residuū erit. 42.
grad. & .18. minut. quātus ē arcus coluri q̄ ē iter primū
pūctū cæcri & circulū arcticū. & sic patet q̄ ille arcus fe
re duplus ē ad maximā sol̃ declinatōē. Notādū ēt q̄ æq
noctia^a cū q̄tuor circuli minoribus dñr qnq; palelli^a qual
æquidistātes nō q̄a quātū primus distata scdō tātū secūdō
distata. 3°. q̄a hoc falsū ē sicut iam paruit. Sed q̄a q̄libet
duo circuli simul iūcti fm quālibet suipte æquidistāt ab
inuicē & dñr palellus æqnoctia^a. palellus solstitii æstiu

Paralelli

parallellus solstitiū hyemalis. palellus
arcticus & palellus antarcticus. Notā
dū ē q̄ quatuor palellī mīores. s. duo
tropici & palellus arcticus & antarcti-
cus distinguūt ī cælo qnq; zōas seu re-
giōes. Vñ Virg. li. priō geor. Quiq;
tenēt cælū zone &c. Distinguūt et to-
tidē plagæ ī terra directe p̄dictis zo-
nis suppositæ. uñ Ovi. priō meth. toti-
dēq; plagæ tellure p̄munt &c. Illa īgi-
tur zona q̄ ē īter duos tropicos dī īn-
habitabilis p̄pter calorē solis b discor-
rētis semp īter tropicos. Similit̄ pla-
ga terræ illī directe supposita dicitur
īhabitabilis p̄pter calorē solis discor-
rētis sup illā. Ille uero duæ zonæ quæ
circūscribunt a circulo arctico & an-
tarctico circa polos mundi īnhabi-
tabiles sunt p̄pter nimiam frigidita-
te; quia sol ab eis maxie remouetur.
Similiter intelligēdum est de plagis
terræ illis directe suppositis. Ille autē
duæ zonæ quarum una est īter tropi-
cum æstiuum & circulum arcticū. &
reliqua īter tropicū hyemalem & cir-
culum antarcticum habitabiles sūt & tē-
perate caliditate torride zonæ existē-
tis īter tropicos. & frigiditate zona-
rum extremarum quæ sunt circa po-
los mūdī. Idem itelligē de plagis ter-
ræ illis directe suppositis.

a Zonas. cingulos. Zona
b Solis. de quo pli Plaga
nius libro secundo ca-
pitulo. 6. 8. 10. 16. in
prin. 17. in priuci. &
medio. 18. 19. 23. 31.
49. in medio. 63. 73
. 103. &. 104.

c Suppositis. zona
tamen īter tropicū
capricorni & circulū
antarcticum sita: In-
habitabilis est. quia
cooperta aquis.

Capitulum tertium.

a **Ortus.** supra horizontem eleuatio & ascensio. ut apparere incipiat. translatio ab hoie & plara quæ dū in utero uel in terra sunt abscondita nō uidentur postq̄ at̄ exeūt & in lucē prodeunt oriri dicuntur.

b **Occasus.** sub horizōte depressio ut apparere defināt. & occultent̄. de hiis pthol. in prio & secundo Almag.

c **Doctas.** q̄ ipis frequenter utuntur.

d **Mūdanus.** a cosmos qd̄ ē mundus.

e **Ascēdit.** sup̄ hemisperium nostrū. ut in initio Veris Aries. aestatis cācer. autūni chele. Brumæ Capri cornus.

f **Artificiali.** i. qua artifices opantur.

Cosmicus

g **Cosmicus.** q̄ de scēssio signi aut stellæ sub n̄um horizonta dum sol n̄um occipat hemisperium.

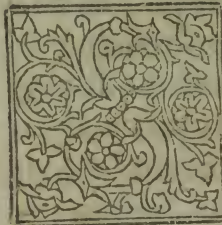
Artificialis

h **Cosmice.** sole dilucido sensim ex oriētis pte emergēte continuo p̄nū ab it̄ occasum. ut i ueris initio chele. aestatis ægoteos. autūni aries. brumæ cācer. sūt. n. hæc illis signis opposita: quæ pri^o cosmice oriiri dicebantur.

Chronicus

i **Chronicus.** a cronos quod ē tempus.

Capitulū tertiu de ortu & occasu signor. Et de diuersitate dieꝝ & noctiu. Et de diuersitate climatum.

Ignorāt ortus & occasus dupl̄ accipit̄. qa quantū ad poetas & quantū ad astronomos. Est igr̄ ortus & occasus signorū quo

ad poetas triplex. Cosmicus chronicus & heliacus. Cosmicus seu mūdanus ort^o ē qn̄ signū uel stella supra horizōtē ex pte oriētis de die ascēdit̄. & licet i q̄lib; die artificiali sex signa sic oriāt̄ tñ atonomasice signū illud dē cosmice oriiri cū quo & i quo sol mane orit̄. Et hic ortus pprius & principal̄ & quotidianus dē. de quo Virg. li. geor. i. cādīd' auratis apit cū cornibus añū taur' &c. Occasus uero cosmic^o ē rōne oppōnis. s. qn̄ sol orit̄ cū aliquo signo cui^o signū oppositū occidit cosmice. de quo uir. li. geor. i. Añ tibi eoæ athlātides abscondāt debita q̄ sulcis cōmittat scia. Chronic^o ortus siue rpal̄ ē qn̄ signū uel stella post solis occasum supra horizōtē ex parte oriē

tis emergit de nocte^a & dicitur tempo-
ralis ortus quia tempus mathematico-
rum^b nascitur cum solis occasu. de hoc
Oui. de poto epistola nona. Quattu-
or autem pleyas^c orta facit. Sed uir-
gilius uoluit^d in autumno pleyades oc-
cidere cosmice. nec contrariatur^e oui-
dio secundum quem oriuntur chronice. quod
bene potest contingere in eodem die.
sed differunt quia cosmicus occasus est
respectu temporis matutini. Chroni-
cus uero ortus respectu uespertini.
Chronicus occasus est ratione oppo-
sitionis^f. Vnde Lucanus libro quar-
to. Tunc nox thessalicas urgebat par-
ua sagittas. Heliacus ortus seu sola-
ris^g. est quando signum uel stella uideri potest per
elongationem solis ab illa quam prius uideri
non poterat solis propinquitate. De hoc
Oui. lib. fast. 2. la leuis obliqua subse-
dit aquarius urna. & Virg. li. primo ge-
or. Gnosiaque ardētis descendit stella co-
ronæ. Occasus heliacus est quando sol
ad signum accedit & illud sua præsentia
& luminositate uideri non permittit^h.
de hoc Virg. primo geor. Taurus & ad-
uerso cadens canis occidit astro.

De ortu & occasu signorum
secundum astrologos.

Equitur de ortu & occasu si-
gnorum prout sumunt astro-

a Nocte. quia crepus-
culo uespertino lu-
mit initium.

b Mathematicorum.
astrologorum qui no-
cturno tempore astra spe-
culantur quæ in die ui-
dere non possunt.

c Pleyas. idest maia
una est ex septem pleya-
dibus quæ uirgilie &
athlantides dicitur a nu-
mine patris sui. & pley-
ades a pleya matre
sua uel a pluralitate.
& sunt in .10. gradu
tauri. in ore eius. in mo-
dum figuræ curuæ si-
tuatæ & si tamen sex ui-
deantur extra ymaginem
tauri. de his Oui. 4.

fast. colu. li. 12. ca. 2.
Pli. li. 18. ca. 12. 24.
25. 26. 27. 28. 29. &
33. d. Toluit. primo
geor. cum dixit Antibi
corum athlantides abscon-
dant. e. Nec contrariatur.

quæ contraria uerifica-
ri debet per eodem tempore.
f. Oppositio. de pssio
.i. astri & descensio sub
horizonte de nocte per
solis occasum. g. Solaris
ab ἡλιος græ. quod
est sol. latine. h. Non per-
mittit. quia maior lumen
offuscatur minus. ut in coi-
tu solis & lune contingit
lunam non uideri.

Pleyas
Athlantides
Virgilie

Capitulum tertium.

a Ascēdūt. ut in qua
libet hora. grad^o. 15.
& singuli grad^o i qua
tuor minut^o. hore.
b Uniformis. ut p^r
bat Aristo. 2. cali.
c Adatoz. quia plus
.30. gradibus.
d Aequoetialis. qui ē
metrum & mensura
motus zodiaci.
e Adinoz. quia mi
nus. 30. gradibus.
f Quarte. cōplete. s.
g Variantur. qā cū
cācro oriūtur plusq^{ue}
.30. grad^o æquinoctia
lis. sicut & cū capri
corno. unde in sphæ
ra recta oīa signa pro
pinqua æquinoctiali
obliq^{ue} oriūtur: & sunt
tota quarta a medie
tate aquarii ad medie
tatem tauri. & oppo
sita a medio leōis ad
medium scorpionis.
Ea uero quæ sūt uici
na tropicis directe a
scendunt. Et sūt quar
ta zodiaci a medio ta
uri ad mediū leonis.
& a medietate scorpi
onis ad medietatem
aquarii.

nomi. & prius in sphæra recta. Scien
dū ē q^{uod} tā i sphæra recta q^{uam} obliq^{ue} ascen
dit æquinoctial^{is} circul^{us} sp^{iritus} uniformit. qā
.s. i t^{em}pib^{us} æq^{uilib}ib^{us} æq^{uales} arcus ascēdūt^{ur}.
Mot^{us}. n. cali uniformis^{us} ē. & agulus
quē facit æquinoctial^{is} cū horizōte obli
quo non diuersificat^{ur} i aliquibus horis.
Partes uero zodiaci nō de necessitate
hnt æq^{uales} ascēsiōes i utraq^{ue} sphæra qā
quāto aliq^{uod} zodiaci ps recti^{us} oriē^{tur} tan
to plus t^{em}p^{or}is ponit^{ur} i suo ortu. huius si
gnū ē qā sex signa oriunt^{ur} i longa ul^{tra} i
breui die artificiali. s^{icut} & i nocte. No
tādū i^{tem} q^{uod} ortus uel occasus alicuius
signi nihil aliud ē q^{uam} illā ptē æquinoctial^{is}
oriri q^{uod} oriē^{tur} cū illo signo oriēte ul^{tra} ascē
dēte supra horizōtē. ul^{tra} illā ptē æquo
ctial^{is} occidei q^{uod} occidit cū altero signo
occēte. i. tēdēte ad occasū sub horizō
te. Signū at recte oriri d^{icitur} cū quo ma
ior ps æquinoctial^{is} oriē^{tur}. obliq^{ue} uero cū
quo minor^{us}. S^{icut} ēt itelligēdū ē de oc
casu. Et ē sciēdū q^{uod} i sphæra recta q^{uarta}
zodiaci inchoat^{ur} a quatuor punctis.
duobus. s. solstitialibus. & duob^{us} æq
uinoctialibus: adequātur suis ascensio
nibus. i. quātum temporis consumit
quarta zodiaci i suo ortu itātō tem
pore quarta æquinoctialis illi conter
minabilis peroritur. Sed tñ p^{re}s illa
rū quartæ uariant^{ur}. neq^{ue} hnt aqua

a Ascensioes. unde si oriatur libra uel totus aries cum eo oriatur pauciores gradus æquinoctialis quæ. 30. quæ aries obliquè oriatur & secundum latitudinem. & in puncto tunc sicut & obliquè situatur respectu æquinoctialis. b Arcus. sicut gradus. ut primus gradus piscium & uirginis. & secundus similiter utriusque.

les ascensiones sicut iam patebit. Est enim regula quilibet duo arcus zodiaci æquales & æqualiter distantes ab aliquo quatuor punctorum iam dictorum æquales habent ascensiones. & ex hoc sequitur quod signa opposita æquales habent ascensiones. ut intellexit lucanus dicens quod existentibus sub æquinoctiali signa opposita æquales habent ascensiones. & occasum. Non obliqua merant nec Tauro rectior exit Scorpheus &c. Oppositio autem signorum habetur per hunc uersum. Est Lib. Ari. Scor. Tau. Sagit. Gemi. Capri. Can. Aqua. Leo. Pis. Vir. Et notandum quod non ualet talis argumentatio. Isti duo arcus sunt æquales. & simul incipiunt oriri. & semper maior pars orta est de uno quam de altero: ergo ille arcus citius oriatur cuius maior pars semper orta erat. Instantia huius argumentationis manifesta est in partibus prædictarum quartarum. Si enim sumatur quarta pars zodiaci quæ est a principio arietis usque ad finem geminorum. semper maior pars

c Ascensioes. ut cancer & gemini quæ æqualiter distant a puncto solstitii æstivalis. ascensiones habent æquales. sicut taurus & leo. sic aries & Pisces. & sicut partes eorum. sed initiales quæ uni finalibus alterius.

d Lucanus. libro. 9.

e Occasus quia ortus cuiuslibet signi æquatur in tempore occasui nadyr. i. Nadyr signi oppositi & occasus signi ortui nadyr. i. eodem tempore oriatur signum & occidit nadyr & contra occidit signum. & oriatur nadyr. quæ hinc ortu cuiuslibet signi habet occasus nadyr ei. & hoc modo inueniuntur in tabulis tempora occasus signi accipiendo. s. tempus ortus nadyr. & hoc in utraque sphaera uerificatur. f Maiores partes. quia zodiacus ab initio arietis usque ad medium tauri obliquè oriatur & uelociter. inde uero ad finem geminorum tardat ortum tantum quantum prius uelocitabat. Eodem modo ab initio libre ad medium scorpionis

E

Capitulum tertium.

obliq̄ oritur & ueloci-
ter. inde uero ad finē
sagittarii tardat ut su-
pra.

a Ortur. orta est.

b Peroritur. id est
perortae sunt. aliqui
falsa plerūq; sumere
tur.

c Ortur. orta est.

d Peroruntur. per-
orte sūt q̄ a principio
cācri ad medium leo-
nis oritur directe &
tardat motū suū su-
pra motum æquato-
ris. inde uero ad finē
uirginis uelocitat. &
ita motus æquat. Eo
dē modo ab initio ca-
pricorni ad medium
Aquarii oriē directe
ut supra. Similiter in-
tellige de occasu.

e Obligua. In qua
signa directe oriētia
oblique occidunt re-
spectu sphaeræ rectæ
& ecōtra signa obliq̄
orientia directe occi-
dunt. & quāto recti⁹
oritur tanto occidit
obliquius & econuer-
so semp faciendo cō-
parationem ad ortū
& occasu signorum
in sphaera recta.

f Peroritur. per-
ortae sunt.

orit⁹ de q̄rta zodiaci q̄ de q̄rta æq̄no-
ctial sibi cōterminabili. & tñ illae duae
q̄rtæ sūt porit⁹. Idē itellige d̄ q̄rta zo-
diaci q̄ ē a principio libræ usq; i finē sa-
gittarii. Itē si sumat⁹ q̄rta ps zodiaci q̄
ē a principio cācri usq; ad finē uirginis
sp̄ maior ps orit⁹ de q̄rta æq̄noctialis
q̄ de q̄rta zodiaci illi cōterminabili. &
tamen illae duae q̄rtæ simul perorun-
tur⁹. Idem itellige de quarta zodiaci
quæ est a priō puncto capricorni usq;
in finem piscium.

In sphaera obliqua.

Nsphaera at obliqua seu de-
cliuū duae medietates zodia-
ci adequatur suis ascēsiōib⁹.
Medietates dico q̄ sumūt a duobus
pūctis æq̄noctialibus q̄a medietas zo-
diaci q̄ ē a principio arietis usq; i fine;
uirginis orit⁹ cū medietate æq̄noctia-
lis sibi cōterminabili. Si r̄ alia medie-
tas zodiaci orit⁹ cū reliqua medietate
æq̄noctialis. Partes at illarū medietatū
uariāt sū suas ascēsiōes. qm̄ i illa
medietate zodiaci q̄ ē a principio arie-
tis usq; in finē uirginis sp̄ maior pars
orit⁹ de zodiaco q̄ de æq̄noctiali. et
tñ ille medietates sūt porit⁹. Econ-
uerso cōtingit i reliqua medietate zo-
diaci q̄ ē a principio libræ usq; ad finē
piscium. sp̄ n. maior ps orit⁹ de æq̄no-

et ali q̄ de zodiaco. & tamē ille medic
tates sibi porit. Vñ hic p̄ istā fctā
manifestior cōtra argumētationē sup̄
dictā. Arcus autē qui succedūt arie
ti usq; in finem uirginis i sphæra obli
qua minuūt ascēsiōes suas supra ascē
siones eorūdem arcuum in sphæra re
cta quia minus oritur de æquinoctia
li. Et arcus qui succedūt libræ usq; ad
finem piscium in sphæra obliqua au
gent ascensionē supra ascensionē co
rundem arcuum in sphæra recta quia
plus oritur de æquinoctiali. Augent
dico s̄m tantam quantitatem in quā
ta arcus succedentes Arieti minuunt
Ex hoc patet q̄ duo arcus æquales &
oppositi in sphæra declinū habēt ascē
siones suas simul coniunctas æquales
ascensionibus eorundem arcuum in
sphæra recta simul sumptis. quia quā
ta est dimīnutio ex una parte tanta ē
additio ex altera. Item regula est q̄ i
sphæra declinū quilibet duo arcus zo
diaci æquales & æqualiter distantes
ab alterutro punctorum æquinoctia
lium æquales habent ascensionē.
Ex prædictis etiam patet q̄ dies natu
rales sūt inæquales. Est enī dies natu
ralis reuolutio æquinoctialis circa tra
semel cū tāta parte zodiaci quā ite
rim sol pertransit motu pprio contra

a Succedūt. i. nō ab
solute accepti sed suc
cessiue. s. cōpati & cō
iuncti cū arcub; p̄cedē
tib; q̄ sūt a principio
arietis. ut cancer leo
uirgo cōpati trib; p̄
cedētib;.

b Minuūt. i. i obli
qua sphæra i minori
tpe ascēdūt: q̄ i recta.
maxie tres primi. ari
es taurus gemini.

c Finē pisciū. s. Ca
pricorn; aquari; & pi
scēs.

d Ex altera. ergo a
scēsiōes signi & op
positi. simul iuncta in
obliqua æquales sunt
ascēsiōib; eorūdem
simul iunctis in recta.
quia ascēsiō signi est
descēsiō oppositi. &
ecōuerso.

e Declinū. obliqua.
& etiam in recta.

f Ascensionē. ut pi
scēs & aries. taur; &
aquari;. gemini & ca
pricornus. cancer & sa
gittarius. Leo & scor
pio. uirgo & libra.

g Inæquales. ppter
ecētricitatem circuli
solaris. ut scri. Pthol.
i secūdo & tertio Al
mage. & Alphra. dif
ferentia. 11.

E 2

Capitulum tertium.

a Firmamentum.f. uno gradu fere.
b Non sunt circuli. qd non terminatur nec coniungitur ad eundem punctum neque hinc inde principium cum fine.

firmamentum^a. sed cum ascensione illorum arcuum sint inaequales ut patet per praedicta tam in sphaera recta quam in obliqua & penes aditamenta illarum ascensionum considerentur dies naturales de necessitate illi erunt inaequales in sphaera recta propter unam causam. scilicet propter obliquitatem zodiaci in sphaera uero obliqua propter duas causas. scilicet propter obliquitatem zodiaci. & propter obliquitatem horisontis. Tertia causa solet assignari. scilicet eccentricitas circuli solaris. Notandum quod sol tendens a primo puncto capricorni per arietem usque ad primum punctum canceri raptu firmamenti describit. 182. parallelos quod & si non omnino sunt circuli sed spirae: cum tamen non sit in hoc error sensibilis in hoc uis non constituatur si circuli appellentur. de numero quorum circulorum sunt duo tropici & unus aequinoctialis. Inter dictos circulos describit sol raptu firmamenti descendens a primo puncto canceri per libram usque ad primum punctum capricorni. Et isti circuli dierum naturalium circuli appellantur. Arcus autem qui sunt supra horisontem sunt arcus dierum artificialium. Arcus uero qui sunt sub horisonte sunt arcus noctium. In sphaera igitur recta cum horisonte sphaerae rectae transeat per polos mundi: diuidit omnes istos circulos in partes aequales. unde tanti sunt arcus dierum quanti sunt arcus noctium apud existentes sub aequinoctiali. unde patet quod existentibus sub aequinoctiali in quacumque parte firmamenti sit sol semper est aequinoctium. In sphaera autem declinatus horisontus obliquus diuidit solum aequinoctialem in duas partes aequales. Unde quando sol est in alterutro puncto aequinoctialium tunc arcus diei aequatur arcui noctis & est aequinoctium in uniuersa terra. Omnes uero alios circulos diuidit horisontus obliquus in partes inaequales ita quod in omnibus circulis qui sunt ab aequinoctiali usque ad tropicum canceri: & in ipso tropico canceri maior est arcus diei quam noctis. id est arcus super horisontem quam sub ho-

Arcus

rizōte. Vñ i toto tpe quo sol mouet a pricipio arietis p
cācrū usq; i finē uirginis maiorat̃ dies supra noctes & tā
to plus quāto magis accedit sol ad cācrū. & tāto minus
quāto magis recedit. Ecōuerso at̃ sehēt de diebus & no
ctibus dū sol ē i signis australibus. In oībus aliis circulis
quos sol describit iter æqnoctialē & tropicū capricorni
maior ē circulus sub horizōte. & minor supra. uñ arcus
diei ē minor q̃ arcus noctis. Et f; pportōne arcuū mio
rat̃ dies supra noctes. & quāto circuli sūt ppinquiores
tropico hyemali tāto magis minorant̃ dies. Vñ uñ q̃ si
sumat̃ duo circuli æquidistātes ab æqnoctiali ex diuer
sis ptibus quātus ē arcus diei i uno tātus ē arcus noctis
i reliquo. Ex hoc seq̃t̃ q̃ si duo dies naturales sumat̃ i an
no æqualiter remoti ab alterutro æquinoctioꝝ i opposi
tis ptibus quāta ē dies artificial̃ unius tāta ē nox alterius
& ecōuerso. Sed hoc ē quātū ad uulgi sēibilitatē i hori
zōtis fixiōe. R. 5. n. p adēptiōem sol cōtra firmamētū i obli
qtate zodiaci uerius diiudicat. quāto quidē polus mūdi
magis eleuat̃ supra horizōtē tāto maiores sūt dies æstatis
qn̄ sol ē i signis septētrionalib⁹. s. ecō
cōtigīt qn̄ ē i signis australib⁹ tāto. n.
magis miorat̃ dies supra noctes. No
tādū ē q̃ sex signa q̃ sūt a pricipio cā
cri p librā usq; ad finē sagi. hñt ascēsi
ones suas i spa obliq̃ sil iūctas maiores
ascēsiōib⁹ reliquoꝝ sex signoꝝ q̃ sūt a
p̄ci^o. capri. p arie. usq; i finem gēinoꝝ.
uñ illa sex signa p̄ dca dñr recte oriri
Ista uero sex signa obliq̃. uñ uersus. re
ctameāt obliq̃ cadūt a syder cācri do
nec finit̃ chirō. sed cæta signa nascūt̃
prono descendunt̃ tramite recto. Et

a Septētrionalib⁹.
s. ab ariete usq; in fi
nē uirginis.

b Australibus. a libra
usq; in finem pisciū.

c Ascendunt. idest dire
cte oriuntur ut dixi i
luca. li. 9. Non obli
qua meant &c.

d Canceri. ab ei⁹ pri
cipio. e Prono.
idest obliqua ascen
dunt supra horizōtē.
f Descendunt. in oc
casum.

Capitulum tertium.

quando est nobis maxima dies in æstate. s. sole existente in principio cancri: tunc oriuntur de die sex signa directe orientia: de nocte aut oriuntur sex obliqua. Ecce uero quando nobis est minimus dies in aëno. s. sole existente in principio capricorni: tunc de die oriuntur sex signa obliqua: de nocte uero sex directe. Quando aut sol est in alterutro punctorum æquinoctialium: tunc de die oriuntur tria signa directe. & tria obliqua. & de nocte sex. Est. n. regula quantum cumque. n. brevis uel plura sit dies uel nox: sex signa oriuntur de die. & sex de nocte. nec propter pleritatē uel breuitatem diei aut noctis plura uel pauciora signa oriuntur. Et ex hiis colligitur quod cum hora naturalis sit spatium temporis quo medietas signi perit. in qualibet die artificiali sex & in nocte sunt .12. hore naturales. In omnibus aut aliis circulis qui sunt a latera æquinoctialis: ex parte australi aut septentrionali maiorantur aut minorantur dies uel noctes secundum quod plura uel pauciora de signis directe oriuntur aut obliqua oriuntur de die uel de nocte.

C De diuersitate diei & noctium quæ sit habitatibus in diuersis locis terræ.

Solstitium a Capita. quia Sol in principio arietis & Librae existens uidetur illis stare & quodammodo reflectere cum prius contineat ad zenith appropinquas. Ideo incipit discedere. sed quoniam spiritus in appropinquatione & remotione quies incipit uidetur pronuntiatur hiis duplex solstitium: in ariete & libra sole constituto.

Notandum autem quod illi quorum zenith est in æquinoctiali circulo sol bis in aëno transit per zenith capitis eorum. s. quoniam est in principio arietis & in principio librae. Et tunc sunt illi duo alta solstitia quoniam sol directe transit supra capita eorum. Item illi duo ima solstitia quoniam sol est in primis punctis cap. & cap. & dñr ima quia tunc sol maxime remouetur a zenith capitis eorum. unde ex predictis patet. cum spiritus habeant æquinoctium in aëno quatuor habent solstitia duo alta & duo ima. Patet etiam quod duas habent æstates sole. s. existente in alterutro pun

etoræ ægnoctialiū uł ppe. duas ēt hñt
hyemes. s. sole existēte i primis pñctis
cācri. & capri. uł ppe. Et hoc ē qđ di
cit alphragan^a. q. æstas & hyems. s.
nrā sūt illi unī & eiusdē cōplōnis. qm̄
duo tpa q̄ sūt nobis æstas & hyems: sūt
illī duæ hyemes. uñ ex hīs p; exposi
tio uersuū lucani li. 9. Dephēsū ē hūc
cē locū quo cīrculus altī solstitiū me
diū signorū pcutit orbē. Ibi. n. appel
lat lucanus cīrculū altī solstitiū ægno
ctialē: i quo cōtigūt duo alta solstitia
sub ægnoctiali existētibus. Orbem si
gnorū appellat zodiacū. Illī ēt cōtigūt
i āno hñc q̄tuor umbras^b. Cū. n. sol sit

i alterutro pñctorū ægnoctialiū tūc i mane iacit^c umbra
eorū uersus occidētē. In uespere uero ecōuerso. In meri
die at ē illis umbra ppēdicularis cū sol sit supra caput eo
rū. Cū autē i signis septētrionalibus tūc iacit^c umbra
eorū uersus austrū. qñ ē i australibus tunc iacit^c uersus se
ptētrionē. Illis at oriūtur & occidūt stellæ q̄ sūt iuxta po
los q̄ nobis nūq̄ occidūt. sicut & qbusdā aliis hitātibus
citra æquinoctialē. Vñ luca. li. 3. Aether non totā mergi
tñ aspiciat arcton. lucet & exigua uelox ibi nocte bootes
ergo mergitur. & parum lucet. Itē Qui. li. priō tristiū. de
eadē stella. Tīngit^d oceano custos arimanthidos^e ursæ.
Acquoreasq; suo sydere turbat aquas. In situ at nrō illæ
stellæ nūq̄ occidūt. uñ Virgī. li. 1. geor. hic uertex nobis
semper sublimis &c. Et Luca. libro octauo. Axis in occi
duus gemina clarissimus arcto. Item Virgī. li. priō geor.
Arctos oceanī metuentes æquore tīngi.

a Alphragan^a. dñia. 6

b Umbras extensas Vmbra.

ad q̄tuor plagas mū
di. Nā ppēdicularis
umbra recta dñ nō ex
tēsa. c. 2. orū. nō
declinās ad austrū nec
ad septētrionem.

d Stella. boote.

e Custos. de h. Qui.
.2. mētha.

f Arimanthidos. i.
Calistoīs q̄ uenatrix
fuit i nocte erimātho
sed mutata fuit a Iu
none in ursam & a Io
ue stellificata. ut scri
psit in dictionario.

Capitulum tertium.

Arabia
Clima

a Zenith. ut ait Alphrag. dñia. 6. b Quatuor. scilicet duo alta & duo ima i cācro & capricorno ut supra. c Umbra. & ppēdiculārē.
d Arabiam. & Bragmanes. & hii qui colūt primū clima. Incipiens a loco latitudinis. 12. grad. & extēsum ad latitudinē. 20. grad. Est autēz arabia triplex. hic intelligit de arabia foeli ci plis mariq; rubro adiacente quæ thuriā fera ē & i qua ciuitas faba & sabei populi. ut scripsi in dictionario. e Sinistras. i meridiē. sed in septētrionē: nobis conuersis ad occidentem. f Cancrī. & i medio secundi climatis ubi ps ægypti ponitur. g Hora. nā per residuū toti⁹ anni iaciť ill' umbra septētrionalis. h Syene. q̄ hēt etiā duo solstitia in principio cācri & capicorni. de hac ægypti urbe p uiciā thebaidos principitū. pli. li. 6. ca. 29. 30. i. fi. 33. 34. i. fi. & li. 5. c. 9. et li. 2. ca. 75 i pri. & dixi. i Trage. 1. & 6. Sene. & i luca. lib. 2. & 8. i fi. Nā qs ad exustā cācro torrēte syenē. & i lue. sat. 11. Dētib⁹ ex ill' quos mittit porta syene. & i Mar. li. 1. Epig. 114 qui nunc Niliacaz regit syenem.

Syene.

Quorum zenith est inter æquinoctialem & tropicum cancri.

Illis aut quorū zenith ē inter æquinoctialem & tropicū cācri cōtingit bis i anno q̄ sol transit p zenith capitis eorū. qđ sic patet. intelligatur circulus palellus æquinoctialis transiens per zenith capitis eorum ille circulus interfecabit zodiacum in duobus locis æquidistantibus a principio cācri. Sol igr exñs in illis duobus punctis transit per zenith capitis eorū. unde duas hñt æstates. & duas hyemes. q̄tuor solstitia et q̄tuor umbras sicut existētes sub æquinoctiali. Et in talī situ dicūt qđā arabia ēē. Vñ luca. li. 3. Ignotū uobis arabes uenistis in orbem. umbras mirati nemorum non ire sinistras.

Quorū zenith ē in tropico cancri.

Illis si qđē quorū zenith ē in tropico cācri cōtingit q̄ semel i āno sol trāsīt p zenith capitis eorum. s. quando est in primo pūcto cācri. & tūc i una hora dīci totius unius anni est illis umbra ppēdicularis. In talī situ dē syene ciuitas.

Vnde Luca . libro secundo . umbras
nusq̃ flectente syene.

Quorum zenith est inter tropicum
cancerī & circulum arcticum.

Llis uero quoq̃ zenith ē int̃
tropicu cācri & circulu ar-
cticu cōtingit q̃ sol ī sempi-
ternū nō trāsit p̃ zenith capitis eorū.
& illis sep̃ iacit̃ umbra uersus septen-
trionē . talis ē situs nr̃ . Notandū ē q̃
æthiopia aut aliqua ps̃ ci⁹ ē circa tro-
picu cācri . unde luca . li . 3 . æthiopūq̃
solū qđ nō p̃meret̃ ab ulla signiferi re-
gione poli & c . dicūt . n . quidam q̃ ibi
sumit̃ signū æquoce pro duodecima

parte zodiaci . & p̃ forma aialis qđ fm̃ maiore ptē suī ē in
signo qđ denominat . unde taurus cū sit ī zodiaco fm̃ ma-
iore ptē suī tamē extēdit pedē suū ultra tropicu cācri . &
ita p̃mit̃ æthiopiā . licet nulla ps̃ zodiaci p̃mat̃ eā . Si enī ;
pes tauri de quo loquit̃ auctor extēderet̃ uersus æqui-
noctiale & eēt ī directo arietis uel alterius signi tunc p̃-
meret̃ ab ariete uel aliis signis qđ patet p̃ circulu palellū
æquinoctiali circūductū per zenith capitis ipsorū æthio-
pū & arietem uel alia signa . Sed cum phisica rō huic con-
trariet̃ . nō . n . ita cēt̃ denigrati si itēperata nasceretur ha-
bitabili : dicēdū est q̃ illa ps̃ æthiopiæ de qua lucanus lo-
quit̃ ē sub æquinoctiali circulo . Et pes tauri de quo loqui-
tur extēdit̃ uersus æquinoctiale . Sed distinguūt̃ tunc in
ter signa cardinalia & regiōes . Nā signa cardinalia dicū-
tur duo signa in quibus continguunt solstitia . & duo in
quibus continguūt æquinoctia . Regiones uero dicuntur

a Lætri . i . choans a
medio lecti climatis
ad extremū terræ ha-
bitate .

b Septentriones . &
ad occidere ī mane . et
ad oriētē ī uesperis .

c Denigrati a calore
solis agere ī corp⁹ hu-
manū humidū . extra
hit . n . lāguinē p̃ posi-
tates ad sup̃ficiē cutis
cui⁹ subtile exhalat &
residuum nigrescit .

d Equinoctiali . ut ē
Pthol . affirmat qui il-
lic Ichthyophagos si-
tos eē cōmeminit .

Vmbra

Aethiopia

Cardinalis

Regio

F

Capítulum tertium.

signa iter media. & fm hoc p3 q3 cū athiopia sit sub æq noctiali nō pramitur ab aliqua regione sed a duobus signis tm cardinalibus. s. Ariete & Libra.

Quorum zenith est in circulo arctico.

a Alphraganus. dñia
.7. de hoc phoi. 2. al-
mage. ca. 6.

Llis at quorū zenith ē i cir-
culo arctico cōtingit i quo
libet die & tēpore añi q3 ze-
nith capitis eorū ē idē cū polo zodiaci.
ci. & tūc hñt zodiacū siue eclipticā p horizōte. nā dicit
Alphraganus^a q3 ibi circulus zodiaci flectit supra circu-
lū hemisperii. Sed cū firmamētū cōtinue moueat. circu-
lus horizōtis itersecabit zodiacū i istāti. & cū sint maxi-
mī circuli i sphara itersecabūt se i ptes æqles. un statim
medietas una zodiaci emergit supra horizōtē & reliq
deprimūt sub horizōte subito. Et iō dicit alphraganus q3
ibi occidūt repēte sex signa & reliqua sex oriunt cū toto
æqnoctiali. Cū at ecliptica sit horizō illoꝝ erit tropicus
cācri totus supra horizōta & totus tropicus capricorni
sub horizōte. & sic sole exstēte i prio pūcto cācri erit il-
lis una dies. 24. horarū. & quasi istās p nocte. qā i istanti
sol trāsit horizōta. & statim emergit. & ille cōtactus ē p
nocte. Ecōuerso cōtingit illis sole exñte in prio pūcto ca-
pricorni. Est. n. tūc illi una nox. 24. hor. & qñ istās p die.

Quorū zenith est iter circulū arcticū & polū mūdi.

Llis at quorū zenith ē iter circulū arcticū & po-
lū mūdi arcticū cōtingit q3 horizō illoꝝ iterse-
cat zodiacū i duobus pūctis æqdistantibus a pri-
cipio cācri. & i reuolutiōe firmamētī cōtingit q3 illa por-
tio zodiaci itercepta sp relinqt supra horizōtē. un p3 q3
qdiu sol ē i illa portiōe itercepta erit unus dies cōtinu-
sine nocte, ergo si illa portio fuerit ad quātitatē signi

unius erit ibi dies cōtinuus unius mēsis sine nocte. Si ad quātitatē duorū signorū erit duorū mēsiū. & ita deinceps itē cōtigat eis dē q̄ portio zodiaci intercēpta ab illis duobus pūctis æquidistātibz a principio capricorni semp relinq̄t sub horizōte. uñ cū sol ē i illa portioe intercēpta erit una nox sine die brevis ul magna fm quātitatē intercēptæ portiois. Signa at reliq̄ q̄ eis oriūt & occidūt: p̄postere oriūt & occidūt. p̄postere sicut taur⁹ añ arietē. Aries añ piscē. Piscis añ aq̄riū. Et tñ signa hīs opposita oriūt recto ordine & occidūt p̄postere. ut scorpīus añ librā. librā añ uirginē. & tñ signa eis opposita occidunt directe, illa. s. q̄ oriebātur p̄postere. ut taurus &c.

Quorum zenith est in polo arctico.

i Illis aut quorū zenith ē i polo arctico contigit q̄ illoz horizon ē idē qd æquinoctialis. uñ cū æquinoctialis itersecet zodiacum in duas ptes æq̄les: sic & illoz horizon relinquet medietatem zodiaci supra & reliquam infra. unde cum sol decurrat per illā medietatem quæ est a principio arietis usq̄ in finē uirginis unus erit dies cōtinuus sine nocte. & cū sol decurret per reliquā medietatē quæ ē a principio libræ usq̄ ad finē pisciū erit una nox cōtinua sine die. Quare una medietas totius añi ē una dies artificialis. & alia medietas una nox. uñ totus annus ē ibi unus dies naturalis. Sed cū ibi nūq̄ magis. 23. gradibus. & 51. minut. sol sub horizōte deprimat̄ uidetur q̄ illis sit dies cōtinuus sine nocte. & nox sine die. Nam & nobis dies uidetur ante solis ortum supra horizonem. per. 18. gradus ut ait Pthol. Alii dicunt per. 30. s. per quātitatē unius signi. hoc at ē q̄tū ad uulgarem sensibilitatem. Non enim est dies artificialis quātum ad phisicam rationem nisi ab ortu solis usq̄ ad oc-

Capítulum secundum.

casum eius sub horizonte. Ad hoc autem quod lux uidetur ibi esse perpetua: dicendum quod non imo aer est ibi nebulosus & spissus. Radius autem solaris ibi existens debilis uirtutis magis de uaporibus eleuat quam possit consumere. unde aerem non serenat nisi post ortum solis supra horizontem & tarde & imperfecte adhuc.

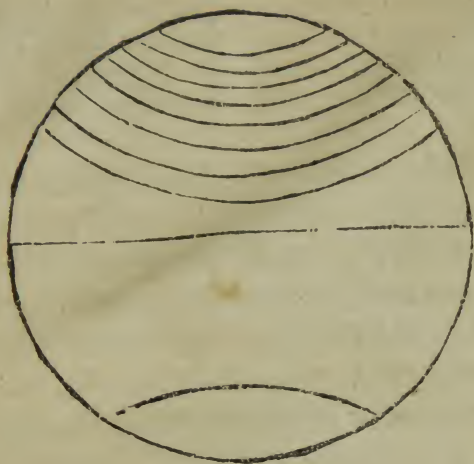
De diuisione climatum.

Imaginetur circulus quidam in superficie terre directe suppositus æquinoctiali. Intelligatur et alius circulus in superficie terre transiens per orientem & occidentem & per polos mundi. Isti duo circuli intersecantur sese in duobus locis ad angulos rectos sphaerales. & diuidunt totam terram in quattuor quartas quarum una est nostra habitabilis illa. scilicet quae inter semicirculum ductum ab oriente in occidentem per polum arcticum. Nectitur illa quarta tota est habitabilis quoniam partes illius propinqua æquinoctiali inhabitabiles sunt propter nimium calorem. Similiter partes eius propinqua polo arctico inhabitabiles sunt propter nimiam frigiditatem. Intelligatur ergo una linea æquidistans ab æquinoctiali diuidens

Clima

a climata. i. regiones a clios quod est inclinatio. quia penes inclinationem & eleuationem poli mundi supra circulum hemispherii. & declinationem zenith ab æquinoctiali circulo distinguuntur septem climata. uel plagae. scilicet tantum spatium terre in quo dies maximus secundum horologium uariatur sensibiliter per medium horae. i. 30. minut.

partes quartae inhabitabiles propter calorem a partibus habitabilibus quae sunt uersus septentrionem. Intelligatur etiam alia linea æquidistans a polo arctico diuidens partes quartae inhabitabiles quae sunt uersus septentrionem propter frigus a partibus habitabilibus quae sunt uersus æquinoctialem. Inter istas et duas lineas extremas intelligantur sex lineae parallelae æquinoctiali & polo arctico: quae cum duabus prioribus diuidunt partem totalem quartae habitabilis in septem portiones quae dicuntur septem climata. ut patet in figura.

Mediū igr̃ primū climatis ē ubi maxi-
ma diei plixitas ē. 13. horarū. & eleua-
tio poli mūdi supra circulū hemispiū
gradibus. 16. & dī clima diameroes^b.
Initiū ei⁹ ē ubi diei maioris plixitas ē
12. horarū & dimidiā. & q̃rtā unī⁹ ho-
re. & eleuat^r pol⁹ supra horizōtē gra-
dibus. 12. & trib⁹ q̃rtis unius grad⁹. Et
extēdit^r ei⁹ latitudo usq; ad locū ubi lō-
gītudo plixioris diei ē. 13. horarū & q̃r-
tā unius. Et eleuat^r polus supra hori-
zōtē gradibus. 20. cū dimidio. qđ spa-
tiū trā ē. 440. milliariorū. Mediū at^r
scđi^r climatis ē ubi maior dies est. 13.
horū. & dimidiā. Et eleuatō poli supra
horizōtē. 24. grad. & q̃rtā ptis unius
gradus. & dī clima diasyncnes. latitu-
do cui⁹ ē ex tmīno p̃mī climatis usq;

a Mimi. cui dñatur
saturn⁹. & p qđ trāsit Saturnus
stella delphin.

b Diameroes. a dia
quod est dies uel de
& Meroe Insula & ur Meroe
beaphricæ in torri-
da zona citra aqua-
torē. 16. gradibus si-
ta. de qua Stra. li.

Et pli⁹. li. 2. c. 72. 77.

. 111. & li. 6. ca. 29. 30

i fi. 33. 34. i fi. & li. 5.

ca. 9. i me. & li. 12. ca.

. 4. & li. 24. ca. 17. &

li. 37. ca. 4. & scripsi

Iuue. saty. 13. In me-

roe crasso maiore ifā

te māmillā. & saty. 6.

a Meroe portabit a-

quas & c. & i luca. lib.

. 10. Cābises lōgi po-

pulos puenit ad cui.

c Initium. p qđ trā-

sit serpens ophiuch⁹

fere medius.

d Millitarioz. p fi-

nē hui⁹ trāsit^r crus bo-

otis. & pes dexter o-

phiuchi. e Scōi.

cui dñat Iuppit. & p

qđ trāsit caput serpe-

tis Ophiuchi. & ca-

put & pes sinister pe-

gasi. per principium

uero eius: pes dexter

phiuchi. & crus bo-

otis. Et per finem ei⁹

Rostrum Cigni.

F 3

Ophiuch⁹

Bootes

Ophiuch⁹

Iuppiter

Pegasus

Bootes

Cygnus

Syene

Capitulum tertium.

Mars	a	Tertij. cui dñatur mars q i ascēdēte facit signū i facie. ut ait pthol. i cētilogo. & p qd trāsit dextra man ^a arcturi. & corona ariadnes. p prin	
Acturus		cipiū uero ei ^o Rostrū cygni. & p finē ps lyrae. b	
Corona		alexādros. ab alex	
Cygnus		xādria urbe i signi aphricae ab alexādrio condita metropoli aegypti. ut	
Lyra		scripsi i dictionario.	
Alexādria	c	Quarti. cui dñatur	ad locū ubi sit dies plixior. 13. hor. &
Sol		Sol. & p qd trāsit pes	triū qrtarū un ^o hor. & eleuat ^r pol ^o . 25.
Elices		posterior Elices. Co	gradib ^o cū dimidio. Et spatiū terrae ē
Bootes		xa Bootis Corona.	.400. milliariorū. Mediū tertii ^a clima
Corona		& sinistra coxa angui	tis ē ubi sit lōgītudo plixioris diei. 14
Anguifer		feri. Per pīcipiū ue	hor. Et eleuatio poli supra horizōtē.
Lyra		ro ei ^o ps lyrae. Et p fi	.30. grad. cū dimidio & qrtā un ^o gra.
Olor		nē ala sinistra oloris.	Et dī clima dī alexādrios ^b . latitudo cu
Rhodus	d	Diarhodos. Asiae	ius ē ex imīno scdī climatis usq; ubi p
		minoris īsula rhodus	lixior ē dies. 14. hor. & unius qrtā. Et
		ē. de qua pli ^o . li. 2. ca.	altitudo poli. 33. grad. & duarū tīarū
		64. 72. 89. 111. & li.	qd spaciū terrae ē. 350. milliariorū. Me
		4. ca. 12. & li. 5. c. 28.	diū qrti ^a climatis ē ubi maior dies est
		& 31. 'e	.14. hor. cū dimidia. Et axis altitudo.
Venus	e	Quiti. cui	36. grad. & duarū qntarū. & dī diārho
		dñat uen ^o . de qua lu	dos ^o . latitudo cuius ē ex ternio tertii
		cre. li. de deate fu	climatis usq; ubi plixitas diei. est. 14.
		giūt uēti te nubila ca	hor. & triū qrtarū. Et eleuatio poli. 39
Olor		li & c. & p hoc trāsit	grad. qd spaciū trā ē. 300. milliariorū.
Medusa		pect ^o oloris & caput	Mediū qnti ^a ē ubi maior dies ē. 15. hor
Olor		medusae. p pīcipiū	Et eleuatio poli. 41. grad. & tertiā
Bootes		uero ala sinistra olo	unius. Et dī clima diāromes ^f . latitu
		ris. & p finem: hastile	do eius ē ex imīno qrti climatis usq;
		Bootis. extremitas	ubi plixitas diei est. 15. hor. & quartā
Cygnus		alae sinistre cygni. fini	unius. Eleuatio axis. 43. grad. cū di
Perseus		strū brachiū persei. &	midio. qd spaciū trā ē. 255. mill. Me
Auriga		dext ^o humer ^o aurigae.	diū sexti ^a climatis est ubi plixior dies
Roma	f	Diaromes. ab urbe	
		Roma europenotis	
		finia. de qua pli. li. 2.	
		ca. 74. 86. i fi. 111. in	
		me. & li. 3. ca. 5. post	
		pīcipium.	
	g	Sexti. cui dñatur	
		mercuri ^o . & p qd trā	
Mercurius		sit humerus sinister	

est. 15. horarū cū dimidia. Et axis eleuatio. 45. grad. & duabus q̄ntis unius. Et dī clima diaboristhenes^a. Latitudo cuius ē ex imio q̄nti climatis usq; ubi lōgītudo diei p̄lixior ē. 15. hor. & triū quartarū. Et axis eleuatio. 47. grad. & q̄rta unius. q̄ distātia iræ ē. 212. mill. Mediū septimi^b climatis ē ubi prolīxitas diei maior est. 16. hor. Et eleuatio poli. 48. grad. & duarū t̄tiarū. Et dī clima diaripheos^c. Latitudo cuius ē ex termino sexti climatis usq; ubi maxia dies ē. 16. hor. & q̄rta unius. Et eleuat^{us} polus supra horizōtē. 50. grad. cū dimidio. qd̄ spaciū iræ ē. 287. mill. ultra at̄ septimi climatis iminū l3 p̄les sint isulæ & hoīū hītatōes qcqd̄ tñ sit qm̄ praua ē hītatōis sub climate nō cōputat^{ur}. Oīs itaq; diuersitas iter iminū initialē climatū & finalē eorū dē ē diuersitas triū horarū & dimidia. & ex eleuatiōe poli supra horizōtē. 32. grad. Sic igr̄ p3 uniuscuiusq; climatis latitudo q̄ ē a p̄icipio ip̄i^{us} uersus æq̄noctialē & usq; ad finē eiusdē uersus polū arcticū. Et p3 q̄ primī climatis latitudo maior ē latitudine scđi climatis. & sic deiceps. longitudo uero climatis pōt appellari linea ducta ab oriēte ī occidētē æq̄distās ab æq̄noctiali. un lōgītudo primī climatis maior ē lōgītu

arctophila^a. cr^o p̄sei Arctophi^a
dext^{er} & capra critho lax
nii. p̄ principii uero Perseus
hastile bootis. Extre^{us} Eriethoni^{us}
mitas alæ sinistra^e cy^{gnus} Bootes
gni. sinistra^e brachiu³ Cygnus
p̄sei. & dexter hume^{us} Auriga
rus aurigæ. & p̄ finē Arcturus
caput arcturi & latus Perseus
sinistru^{us} persei.

a Diaboristhenes. Boristhe^{us}
a borea ueto ī eo fre^{nes}
quēter flāte. est etia³
boristhenes Sarma^{ta}
tā magn^{us} scitarū flu^{uius}
uius q̄rt^{us} ab istro. ut
scripsi ī dictionario.

b Septimi. cui dñat^{ur}
luna. & p̄ qd̄ trāsīt ex Luna
tremitas hastilis boo^{tes} Bootes
tis. Cauda oloris & Olor
genu dextrum Persei Perseus
Per principium uero Arcturus
caput arcturi. & lat^{us}
sinistrum persei. & p̄
finem pes dexter Cy
gni. humer^{us} sinister
persei. & humer^{us} de
xter ophiuchi.

Ophiuch^{us}

c Diaripheos. ī sar
matica europa inf^{us} Riphei
gnes sunt riphei mō
tes. perpetua niue cā
dentes. uersus septē
trionem.

Capitulum quartum.

a Terre. qd dñ cētrū
mūdi. b fere. qa
.59. minut. 8. secun-
dis. &. 20. tertiis.

dine secundī. & deinceps. quod con-
tingit propter angustiam sphaeræ.

¶ Capitlm. 4. de circū & motib⁹ pla-
netarū. F. de cāis eclipsiū sol & lunæ.

Otādū q sol hēt unicū circulū p quē mo-
uet i supficie eclipticæ lineæ. & ē ecētric⁹

Ecentricus n

Dñ at ecētric⁹ oīs circulus q diuidēs trā
in duas ptes æquales nō hēt cētrū suū i cē-
tro terræ sed extra. Pūctus at i ecētrico q

Aux

maxie accedit ad firmamētū appellat⁹ aux. i. eleuatio. Pū-
ctus uero oppositus q maxie remotiōis ē a firmamēto dñ
oppositio augis. Solis at ab occidēte i oriētē duo sūt mo-
tus quorū unus ē ei pprī⁹ i suo circulo ecētrico quo mo-
uet i oī die ac nocte. 60. minu. fere⁹. Alius uero tardior ē
motus spæ ipius supra polos axis circuli signorū. & ē æq̃
lis motui sphaeræ stellarū fixarū. s. i. 100. annis uno gradu.
Ex hiis itaq; duobus motibus colligit⁹ cursus eius in cir-
culo signorū ab occnēte i oriētē p quē abscindit circulū si-
gnorū i. 365. diebus qnq; horis &. 49. minut. Quilibz at
alius planeta pter solē tres hēt circulos. s. æq̃ntē deferen-
tē & epicyclū. Aequas qdē lunæ ē circulus cōcētric⁹ cu3
terra. & ē i supficie eclipticæ. Eius uero deferēs ē circu-
lus ecētric⁹. nec ē i supficie eclipticæ. imo una eius me-
dietas declinat uersus septētrionē. alta uersus austrū. Et
itersecat deferens æquātē i duobus locis. Et figura interse-
ctiōis appellat⁹ draco qm̃ lata ē i medio & angustior uer-
sus finē. Intersectio igit̃ illa p quā mouet⁹ luna ab austro
i aq̃lonē appellat⁹ caput draconis. Reliqua uero interse-
ctio p quā mouet⁹ a septētrione i austrū dñ cauda draco-
nis. Deferentes qdē & æquātes cuiuslibet planetæ sunt
æquales. Et sciēdum q tã deferēs q̃ æquas saturni iouis

Aequans
Luna

Draco

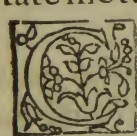
martis ueneris & mercurii sūt ecētrici. & extra supficiē
eclipticæ. & tñ illi duo sūt i eadē supficiē. Quilibz et pla
neta pter solē h; epicyclū. circulū. s. puū p cuius circūse
rētiā defert corpus planetæ. & cētrū epicycli sp̄ defert
i circūferētiā deferētis. Si igit̄ duæ lineæ ducāt a cētro
terræ itaq; icludāt epicyclū alicuius planetæ una ex pte
oriētis. reliq; ex pte occētis pūctus cōtactus ex pte orien
tis dī statio priā. pūctus uero cōtactus ex pte occētis dī
statio scda. Et cū planeta ē i alterutra illarū stationū dī sta
tionarius^a. Arcus uero epicycli supior iter duas statōes
iterceptus dī directio. & qñ planeta ē i illo dī directus.
Arcus uero epicycli inferior iter duas statōes dī retrogra
datio. Et planeta ibi existēs i illa pte dī retrogradus. Lu
na at nō assignat statio directio ul retrogradatio. unde
nō dī luna stationaria directa uel retrograda pp ueloci
tatē motus eius i epicyclo.

Sol
Epicyclus
Planetæ

Statio
Directio

Retrogra
dus

De eclypsi lunæ.

Vm at sol sit maior^b fra ne
cesse ē q; medietas spæ træ
ad minus a sole sp̄ illumiet.
& umbra terræ extēsa i aere tornatīl
minuat i rorūditate donec deficiat
i supficiē circuli signoꝝ isepabil^c a na
dir solis. Est at nadir sol pūctus dire
cte oppositus soli i firmamēto. uñ cū
i plenilunio luna fuerit i capite ul i
cauda draconis sub nadir solis tūc ter
ra iterponet solī & lunæ. uñ cum lu
na lumen nō hēat nisi a sole in rei uerī
tate deficit a lumine. Et ē eclypsis ge
neralis i oī terra si fuerit i capite uel cauda draconis dire
cte. Particularis uero eclypsis si fuerit ppe ul ifra metas

a Stationarius .ga
stare sub signifero ui
deatur.

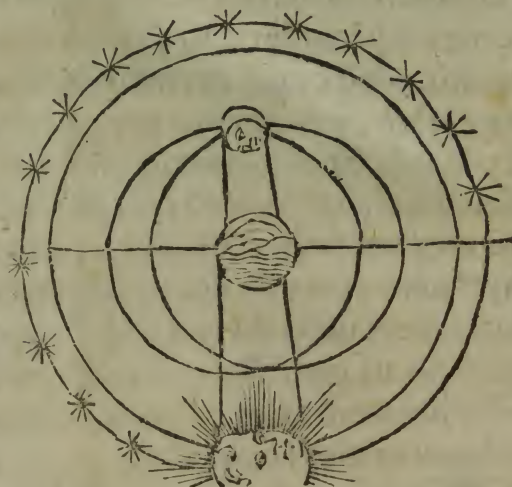
b Maior. 166.

c Nadir. gradu op^o Nadir
posito. d Luna. q Luna
pprio lumine nō lu
cet cū de se non hēat.
ut scri. pthol. 4. Al
mage. e Deficiat.
terminat at ad sphæ
rā ueneris.

f Particularis .de
q Alphrag. dīia. 28.

Capítulum quartum.

determinatas. & semper in plenilunio uel circa cōtingit
eclypsis. Vnde cum in qualibet oppositiōe hoc est pleni
lunio nō sit luna in capite uel cauda draconis nec opposita
nadir solis. nō ē necesse in quolibet plenilunio: pati ecly
psim: ut patet i prae
senti figura. Cum
autem luna fuerit in
capite uel cauda dra
conis uel prope me
tas supradictas. & i
cōiunctiōe cū so
le: tunc corpus lu
nae interponetur in
ter aspectum nostrū
& corpus solare. un
de obūbrabit nobis
claritatē solis. & ita

sol patitur eclypsim. non quia deficiat lumine sed quia
deficit nobis propter interpositionem lunae inter aspe
ctum nostrum & solem. Ex hiis patet q̄ semper est ecly
psis solis in coniunctiōe seu in nouilunio. Notandum
etiam q̄ quando est eclypsis lunae est eclypsis i omni ter
ra: sed quando est eclypsis solis nequaquā. imo in uno cli
mate est eclypsis in alio non. quod cōtingit propter di
uersitatem aspectus in diuersis climatibus. Vnde Virgī.
libro secundo geor. Defectus solis uarios lunaeq; labo
res. Ex praedictis patet q̄ cum eclypsis solis esset in pas
sione domini & eadem passio eēt in plenilunio: illa ecly
psis solis non fuit naturalis imo miraculosa & contraria
naturae. quoniam eclypsis solis in nouilunio uel circa de
bet cōtingere. propter quod legitur Dionysium ario

pagitam in eadem passiõe dixisse aut deus naturæ pati-
tur: aut mundi machina dissoluetur.

Machina

Venetis. Impensis domini Magistri Georgii
de Mōteferrato Artium & medicinæ do-
ctoris. Cū gratia & priuilegio. Ob in-
uentionē ordinē modū industriā ta-
bulā postillas & quottationes
auctoritatum. 1500. Die
.28. Ianuarii.

Errata.

Folio scdo a tergo rīga. 7. textus. mestio. medio.
Folio septio pria facie. rīga. 10. glosæ. sedule. sedile.
Folio octauo a tergo rīga. 12. textus. pfecto. pspecto.

Errata si quæ sunt alia pauci uigoris ne mireris: quia
septies in die cadit iustus.

TABVLA.

Aegyptus	.20.	Centrum	.12.	Hemispherium	.13.	Piscis	.11.
Aequans	.9.24.	Centum	.24.	Hercules	.7.	Planeta	.5.9.12.25
Aegnoctialis	.5.9.	Cepheus	.7.	Ho	.19.	Pleiades	.16.
Aer	.4.7.	Cetus	.13.	Homogenesi	.7.	Plaga	.15.
Aether	.4.	Chosmicus	.15.	Horizon	.4.	Polus	.3.5.10.
Aethiopia	.21.	Chronicus	.15.	Hysoperimetæ	.6.	Punctus	.2.
Alcmeon	.13.	Cignus	.12.23.24.	Ignis	.4.7.	Pyramis	.12.
Alexandria	.23.	Cingulus	.5.9.	In	.12.	Quadratum	.11.
Anguifer	.23.	Circulus	.2.9.14.	Infernus	.9.	Quadrágulus	.11.
Anguli	.3.	Circunferentia	.2.	Iuppit.	.4.5.9.23.	Regio	.21.
Antartic ⁹	.7.10.14.	Clima	.20.22.	Latitudo	.24.	Retrogradus	.25.
Aqua	.4.7.	Cœlum	.5.6.	Leo	.11.	Rhodus	.23.
Aquila	.12.	Colurus	.12.13.	Leuca	.8.	Riphei	.24.
Arabia	.20.	Conus	.12.	Libra	.11.13.	Roma	.12.23.
Archetipus	.6.	Corona	.23.	Linea	.2.	Saturn ⁹	.3.5.9.23.
Arcitenens	.11.	Corpus	.2.	Lōgitudo	.13.24.	Scorpius	.11.
Arcticus	.7.10.14.	Cosmimetra	.8.	Luna	.3.5.9.24.25	Septentrio	.10.
Arctophilax	.24.	Cynosura	.7.	Lyra	.23.	Signifer	.5.10.
Arcturus	.23.24.	Declinatio	.13.	Machina	.4.26.	Signum	.5.
Arcus	.2.18.	Deferens	.24.	Macrocosm ⁹	.10.	Sol	.4.5.6.9.23.25
Aries	.11.	Delta	.11.13.	Magnitudo	.5.	Solidum	.2.
Artificialis	.15.	Diameter	.2.	Mars	.4.5.9.23.	Solstitium	.19.
Astrolabium	.8.	Diaphanum	.6.	Mediclinium	.8.	Stadium	.8.
Athlantides	.16.	Dies	.18.	Medusa	.23.	Statio	.25.
Auriga	.23.24.	Directio	.25.	Mēcuri ⁹	.4.5.9.23.	Stella	.3.
Aux	.24.	Distantia	.9.	Meridianus	.13.	Superficies	.1.
Axis	.2.	Draco	.12.24.	Meroe	.23.	Syene	.20.23.
Basis	.12.	Eccentricus	.24.	Microcosmus	.10.	Taurus	.11.
bootes	.7.13.23.24.	Eclypsis	.24.	Milliare	.8.9.	Terra	.4.6.7.8.24
Borreas	.10.	Ecliptica	.12.	Nadir	.17.25.	Tropicus	.xiii.
Boristhenes	.24.	Elementum	.4.	Navis	.7.12.	Venus	.4.5.9.23.
Cancer	.11.	Elice	.7.10.23.	Occasus	.5.	Virgilie	.16.
Canis	.13.	Epicius	.25.	Olor	.23.24.	Virgo	.xi.
Canopus	.7.	Erichonius	.24.	Ophiucus	.23.24.	Vmbra	.xx.xxi.
Calisto	.10.20.	Eridanus	.7.	Ortus	.5.	Vrsa	.x.xii.
Capricornus	.13.	Erimanthus	.20.	Paralelli	.14.	Zenith	.xiii.
Cardinalis	.21.	Facies	.8.	Pegasus	.23.	Zodiacus	.v.x.
Cassiopeia	.7.	Firmamentum	.3.	Periferia	.2.	Zona	.xv.
Centaurus	.7.15.	Gemini	.11.	Perseus	.13.23.24.		

τελος.

